КПСС XXV СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

22-ЙИЛ ЧИҚИШИ.

№ 140 (5489).

18 ИЮЛЬ ЖУМА

1975 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

ЧИНОЗ районидаги Киров номли колхознинг машҳур пахтакор Турсуной Охунова бошлиқ бригадаси бу йил ҳар гектар ердан 60 центнердан пахта етиштириш учун курашмоқда. Бунда бригада механизатори Валижон Маматовнинг ҳиссаси катта. У ғўзаларга сифатли ишлов бермоқда. Суратда: В. Маматов.

А. Абалян фотоси.

ЧИРОҚЛАР ТОНГГАЧА ЎЧМАЙДИ

ЛАВҲА

— Яна қаерга отланяпсиз? — сўради Ҳадича опа эридан. — Ахир, даладан қайтганингизга ҳали бир соат ҳам бўлмади-ку! Дам олинг-да. Бунақада толиқиб қоласиз.

— Бир хабар олиб келмоқчиман. Комсомол йигитлар ғўзани суғоришяпти. Ҳарқалай тажрибалари камроқ. Фурсат ғанимат. Дам олиш қочмайди.

Нодир ака йўл бўйлаб борар экан, осмонга кўз тикди. Ўроқсимон ой замин узра бор нурини тўккан, салқин шабада танга ором бахш этарди. «Шундай дамда экин сув ичса тезроқ ривожланади. Тунги суғориш ишларини йўлга қўйганимиз яхши бўлди. Ҳосил бўлиқ ва салмоқдор бўлиши кўп жиҳатдан шунга боғлиқ», — ўйларди у.

Бригадир ўз даласига яқинлашганида кўзи сувчилар кўтариб юрган чироқларга тушди. Орадан кўп ўтмай чироқлар бир-бирига яқинлаша бошлади. Нодир ака сув таралган пайкалнинг этагидан чиқиб борди. Эгатларда сув бир маромда оқар, ой ёғдусида кумуш камар мисоли товланарди. «Азаматлар ишни пишиқ қилишибди, — кўнглидан ўтказди у. Ҳамма эгатда сув бир текисда оёқлаган».

— Қалай, чарчамадиларингми?? — деди Нодир ака йигитларнинг олдига келгач.

— Чарчаш қаёқда дейсиз? — деди Мирҳомид шабадада чайқалаётган ғўзаларга қараб. —Сув тонггача оқса, ўн гектар пайкал сувга қонади.

— Сизларга ишониб, мажбуриятни катта олганмиз, укалар,— деди Нодир ака. — Ўз муддатида ишнинг кўзини билиб ҳаракат қилсак, доғда қолмаймиз.

Улар шийпон томон юрдилар. Пахтачилик истиқболи ва уни ривожлантириш хусусида сўзлашдилар. Ёшларнинг мазмунли суҳбатидан мамнун бўлган бригадир кўзларини пайкалга тикарди. Шу тобда қалбида ширин ҳис, ўз шогирдларига бўлган муҳаббати ортиб борарди.

Нодир ака етакчилик қилаётган бригада Охунбобоев номли колхозда илғор коллективлардан ҳисобланади. Ҳосилдорлик йил сайин ортиб, таннарх камайиб бормоқда. Масалан, ўтган уч йил мобайнида ҳар гектар ердан олинадиган пахта 5,5 центнерга кўпайтирилиб, таннарх эса олти сўмга арзонлаштирилди.

Бригадада 50 нафар колхозчи ишлайди. Ҳаммалари ҳам меҳнаткаш кишилар. Улардан 26 нафари комсомол-ёшлардир.

Ҳар уччала звено бошлиғи ҳам — ёшлар. Улардан Турсунали Ҳайдаров биринчи йили коллективга бошчилик қиляпти. У ўтган белгиловчи йилда икки қаторли пахта териш машинаси билан 170 тонна пахта териб, районда пешқадамлик қилганди. Шу кунга қадар звеносига қарашли ғўзаларга уч марта комплекс ишлов берди. Ниҳоллар кундан-кунга авж оляпти. Звено аъзолари иш вақтидан унумли фойдаланиб, юксак самарага эришяптилар.

Бригада шийпони ҳақиқий дам олиш жойига айлантирилган. У ерда газета-журнал ўз муддатида келтириб турилади. Комсомол аъзоларидан Норали Аҳмаджонов, Мукаррам Турдиева ва Ҳадича Асраевалар варақалар чиқаришади.

— Бригадамиз коллективи тўққизинчи беш йилликнинг сўнгги йилида 130 гектар майдонда деҳқончилик қилишяпти, — дейди бригада бошлиғи Н. Тошев. —Ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил кўтармоқчимиз. Бу борада сувчилардан Мирҳомид Назиров билан Норали Аҳмаджоновлар комсомолчасига шижоат кўрсатишяпти.

Ҳар куни тунда бригада даласида чироқлар ўчмайди. Ғўзалар қондириб суғориляпти. Гуркираб ўсаётган ғўзаларда азамат деҳқонларнинг қайноқ меҳнат самараси сезилиб турибди.

Э. ҲАБИБАЛИЕВ,
Пискент райони.

ЕР БИЛАН «СОЮЗ» ЎРТАСИДА РАДИО АЛОҚА

ПОДМОСКОВЬЕДАГИ УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИДАН РЕПОРТАЖ

Москва областининг Калининград шаҳридаги ва Американинг Хьюстон шаҳридаги учишни бошқариш марказлари «Союз» экипажининг ҳам, «Аполлон» экипажининг ҳам ҳаётини шу кунларда муттасил кузатиб турибдилар. Бу иш кенг радио алоқа системаси орқали бажарилмоқда. Радио алоқа системалари ёрдамида учишларнинг раҳбарлари ўзлари хохлаган ҳар бир дақиқада зарур маълумотни кема бортига юборишлари ва экипажлардан лозим бўлган хабарларни олишлари мумкин.

«Союз» космик кемасида ўрнатилган радио телефон алоқа системаси ердаги пунктлар билан қисқа тўлқинли ва ультра қисқа тўлқинли диапазонларда алоқа қилиб туради, «Аполлон» кемаси билан алоқа қилиш системаси ҳам ишлаб турибди.

Ердаги ультра қисқа тўлқинли пунктлардан бевосита кўриш доирасида ультра қисқа тўлқинли алоқа системасидан фойдаланилади. Қисқа тўлқинли диапазонда ишлаш уфқ доирасидан ташқарида алоқа олиб боришга имкон беради. Учишни бошқариш марказлари, кузатиш станциялари, илмий кемалар ерда уфқ доирасидан ташқарида жойлашгандир.

Бирга учиш чоғида фойдаланиш учун махсус равишда радио телефон системаси барпо қилинди. Бу системанинг аппаратлари «Союз» кемаси экипажининг «Аполлон» кемасига яқинлашиш чоғида ва туташгандан кейин унинг экипажи билан радио орқали алоқа қилиб туришни, шунингдек кемалар АҚШнинг ердаги станцияларига яқинлашган пайтда шу станциялар билан алоқа боғлашни таъминлайди. «Аполлон»нинг худди шундай аппаратлари «Союз» экипажи билан ҳамда СССРнинг ердаги станцияларига кемалар яқинлашиб қолганида шу станциялар билан алоқа қилиб туришни таъминлайди. Бундай станциялар бизнинг мамлакатимиз территориясида жойлашган.

Подмосковьедаги учишни бошқариш марказининг катта залида ҳажми 48 квадрат метрли ёришиб турадиган экранда кузатиш станцияларининг космик кемалар билан тўғридан-тўғри радио алоқа қилиш зоналари доирачалар билан кўрсатиб қўйилган. Барча кузатиш станцияларидан (бундай станциялар йигирмага яқин) ва «Союз» кемасидан Подмосковьедаги бошқариш марказига ахборотлар тўхтовсиз келиб турибди. Бу маълумотларни синчиклаб ишлаб чиқиш, мутахассисларнинг сўзи билан айтганда, «сиқиб сувини олиш», мумкин бўлган хатолардан тозалаш керак. Чунки бир неча кун ўтиши билан энг асосий ва аниқ маълумотлар, учиш раҳбарлари олдидаги иш пультида муҳайё бўлиши лозим. Шунинг учун ҳам бошқарув марказининг кўп сонли бўлимлари, лабораториялари ва математика цехлари кеча-кундуз ишлаб турибди.

Ҳозирги вақтда «Союз» кемасидан ердаги совет ўлчов пунктларига юборилаётган ахборотнинг ҳажми анча кўпайди, дейди учиш раҳбарининг ўринбосари Борис Воронов. Бунинг сабаби шуки, ҳозир орбиталарда бизнинг иккита экипажимиз — «Союз-19» ва «Салют-4» ҳамда Американинг «Аполлон» экипажи айни бир вақтда ишлаб турибди. Масалан, бугун 16 июлда Евпаториядаги ўлчов пункти, «Космонавт Юрий Гагарин» ва «академик Сергей Королев» кемалари «Союз» билан ҳар бири беш мартадан алоқа сеанси ўтказди. Кези келганда шуни айтиб ўтиш керакки, Атлантикадаги бизнинг иккита илмий кемамиз узунлиги 80 минг километрдан ортиқроқ космик радио кўприк бўйича «Молния» алоқа йўлдошлари орқали космонавтлар билан гаплашиб турадилар. Чунончи, учишнинг иккинчи куни бошланган бугунги кунда Уссурийскдаги кузатиш пунктимиз космонавтларга оқ йўл тилашга улгурмасданоқ «Космонавт Юрий Гагарин» кемасининг операторлари космонавтларни табриклашга киришдилар. «Союз»дан юборилган сигнал кема антеннасига етиб келиши билан у ердан «Молния» алоқа йўлдошининг ретрансляторларига жўнатилди ва ундан Подмосковьедаги учишни бошқариш марказига етказилди.

— Ўн минутдан кейин Американинг «Авангард» кемаси билан алоқа боғланади, — дейишди марказ операторлари Алексей Леоновга. Денгизда сузиб юрган бу база Совет ва Америка бошқарув марказларининг космик кемалари экипажлари билан алоқасини таъминловчи кўпгина пунктлардан биридир.

— Ҳар бир бошқариш маркази иккинчи томоннинг ердаги станцияси орқали ўз космик кемаси билан алоқа боғлаши мумкинлиги тўғрисида аҳдлашиб қўйганмиз,— деб давом қилди В. Воронов, — жумладан «Союз» орбитаси биринчи марта тўғрилаб олингандан кейин у Американинг «Мадрид» станцияси радиоси орқали алоқа қилиш мумкин бўлган зонадан учиб бораётган эди. Биз биринчи қўнғироқ қилишимиз билан Хьюстондаги бошқарув маркази бизни шу станция орқали «Союз» экипажи билан боғлади. Шундай қилиб, «Союз»нинг сигналини Евпаториядаги кузатиш пунктининг радиостанциялари қабул қилиб олмасдан беш минут олдин орбитани тўғрилаш натижалари ҳақидаги маълумотларни олишга муваффақ бўлдик.

Алексей Леонов билан Валерий Кубасов кунига йигирма мартага яқин радио орқали алоқа қилиб туради. «Союз-19» радио кўприги барқарор ишлаб турибди. Бу эса «Союз—Аполлон» космик программаси муваффақиятли амалга оширилишининг муҳим гаровидир.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ, Е. ИВАНОВ.
ТАСС махсус мухбирлари.

«СОЮЗ—19» БУГУН ТУТАШАДИ

МОСКВА ОБЛАСТИДАГИ УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 17 июль. (ТАСС). Алексей Леонов билан Валерий Кубасовнинг учинчи иш куни бугун Москва вақти билан соат роса 10 да бошланди. Космонавтлар уйқу ва эрталабки ювинишдан сўнг кема ичидаги системаларнинг аҳволини контроль қилиб чиқдилар, нонушта қилдилар ва учиш учинчи кунининг программасини бажаришга киришдилар.

«Союз-19» кемаси Москва вақти билан соат 12 гача Ер теварагидан 30 марта айланиб учди. Траекторияни ўлчаш натижалари баллистик ҳисоблар ва шу ҳисоб бўйича орбитани ростлаш ниҳоятда аниқлигини тасдиқлади. Монтаж орбитасининг Америка томони билан олдиндан келишиб олинган қийматдан максимал четлашиши 250 метрни ташкил этди.

Москва вақти билан соат 11 гача совет «Союз-19» космик кемаси билан Американинг «Аполлон» кемаси ўртасидаги масофа 1405 километрга борди. Космик кемалар «Союз» ва «Аполлон»нинг туташтирилиши бугун Москва вақти билан соат 19 дан 15 минут ўтганида ўтказилмоғи лозим.

Алексей Леонов билан Валерий Кубасов ўзларини яхши ҳис этаяптилар, учиш давом этмоқда.

«АПОЛЛОН» УЧЯПТИ

ХЬЮСТОН, Учишни бошқариш маркази, 17 июль, (ТАСС махсус мухбири). Американинг ичига астронавтлар Т. Стаффорд, В. Брандт ва Д. Слейтон тушган «Аполлон» орбитаси яна ростлаб қўйилди. Бу ростлашлар пировард охирида уни «Союз—19» космик кемаси билан учрашувини таъминламоғи лозим.

Астронавтлар команда модулининг туташтирувчи қурилмасида кеча чиққан носозликни тузатганларидан сўнг команда модулидан туташтириш модулига ўтиб, у жойда телевизион камераларини ўрнатдилар, кема ичидаги системаларини текшириб чиқдилар ва уларни «Союз—19» билан бугун Москва вақти билан соат 19 дан 15 минут ўтганида мўлжалланган туташтиришдек масъулиятли операциясига тайёрладилар.

Учишни бошқариш марказида бўлган матбуот конференциясида маълум қилинишича, астронавтлар программага мувофиқ бир қанча илмий экспериментларни ўтказганлар. Кеча чиққан носозликни тузатиш борасидаги ишлар муносабати билан бундай экспериментлар ҳажми бир мунча қисқартирилган. Ер кузатилган ва суратга олинган, жумладан, Тинч океаннинг жанубий райони, Янги Зеландия ва Қўшма Штатларнинг ғарбий соҳили суратга олинган.

Бир қанча астрономик ва биологик экспериментлар ўтказилган, шунингдек, вазнсизлик шароитларида материалларнинг кристалланиш, конвекцияланиш ва аралашиш жараёнларини тадқиқ этиш мақсадида «Аполлон» ичида олиб чиқилган универсал электр печь билан бир қанча тажрибалар ўтказилган.

Бугун Москва вақти билан эрталаб соат 11 ларда американлик астронавтларнинг иккинчи саккиз соатлик дам олиш пайти тугаган. Учишни бошқариш марказида хабар қилишларича, Т. Стаффорд, В. Бранд ва Д. Слейтон ўзларини яхши ҳис қиляптилар.

Биргалашиб учиш экспериментининг Америка томонидан директори Ф. Литтлтон ТАСС мухбири билан қилган суҳбатида «Аполлон» ва «Союз» кемаларининг учишларидан ғоят мамнунман, деди.

Хьюстондаги учиш марказида ишлаётган совет маслаҳат группасининг раҳбари В. Н. Бобков бу фикрга батамом қўшилди.

А. БОБИКОВ,
В. ЧУКСЕЕВ.

МИНЕРАЛ ЎҒИТЛАРДАН ЯХШИ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

Картошка ҳосилини оширишда азот, фосфор ва калий ўғитларини тўғри нисбатда ишлатиш катта аҳамиятга эгадир.

Маълумки, азот ҳосилни анча оширади. Шунга амал қилган айрим бригадаларда фосфор ва калий ўғитлари ўрнига ҳам азот ўғитини ишлатиш учраб туради. Агар бир гектар ердаги картошка 300—500 килограмм миқдорида азот билан озиқлантирилса, бунда картошка таҳир, арчилганда қорайиб кетадиган, яхши пишмайдиган бўлиб қолади. Бундан ташқари, ҳар килограмм азот ҳисобига етиштириладиган ҳосил ҳам камайиб кетади. Шунинг учун юқори сифатли картошка етиштириш мақсадида ҳар гектар ердаги картошкани озиқлантириш учун солинадиган азот миқдори 150—200 килограммдан ошмаслиги керак.

Институтимизда олиб борилган тажрибаларга кўра, юқори ҳосил етиштириш учун азот, фосфор ва калий ўғитларини қуйидаги нисбатда ишлатиш тавсия қилинади: картошка экинининг ҳар гектарига 140—150 килограммдан азот, 100 килограммдан фосфор ўғити ишлатиш мақсадга мувофиқдир. Шуни ҳам назарда тутиш керакки, кузги шудгорлаш вақтида гектарига 15—30 тоннадан гўнг солинганда ёки картошки эски бедапоялар ўрнига экилганда ўғитлар миқдори бир мунча камайтирилади. Акс ҳолда картошка ғовлаб кетади, кам ҳосил беради.

Хўжаликларда калий ўғитидан фойдаланишга унча эътибор берилмай келмоқда. Ҳолбуки, калий ўғити картошка экинига жуда зарур. Картошка ўсув даврида калий моддасини кўп талаб қилади. Олиб борилган тажрибалар шуни кўрсатадики, фақат азот ва фосфор билан озиқлантирилган экинларга қараганда калий билан озиқлантирилган майдонларда картошка ҳосили 40—45 центнерга ошди.

Калий ўғитидан фойдаланишнинг ўзига хос хусусиятлари бор. Агар ер шўрҳоқ бўлса, калий солиш мақсадга мувофиқ эмас. Ерни ўғитлаш ва экинни озиқлантириш даврида ҳар гектар ерга 200 килограммдан калий тушса ҳосил анча кўпаяди. Калий таркибида хлор моддаси ҳам бўлиб, шу сабабли калий ўғитининг кўп қисми ерни ҳайдашдан олди солиниши даркор. Калий белгиланган муддатларда ва маълум миқдорда солинса у картошканинг сифатини яхшилайди, ҳосилни оширади. Картошканинг қишда сақлашга чидамлилиги ҳам ошади.

Институтимизда яна шундай тажриба ўтказилди. Азотнинг йиллик нормасидан 20 проценти картошкани экиш вақтида, 30 проценти картошка текис униб чиққандан кейин ва қолган қисми картошка ғунча чиқариш вақтида берилди. Бунинг натижасида картошка ҳосили 30—40 центнер ошди. 1 килограмм азот ҳисобига 20—30 килограммдан картошка олинди. Демак, азотнинг йиллик нормасини ўзгартирмаган ҳолда уни картошка экинининг талабига қараб бериб бориш ҳосилни анча ошириши аниқланди.

Ҳозир хўжаликлар аммиак селитраси, мочевина, аммоний сульфати каби хилма-хил азот ўғитларини олмоқдалар. Калинин районидаги Ильич номли, Ленин номли ва Охунбобоев номли колхозлар тажрибаси аммоний сульфати анча фойдали эканлигини кўрсатади. Бу хил ўғит билан озиқлантирилган майдонлардан юқори ҳосил йиғиб олинди. Шунинг учун хўжаликлар каротшкани кўпроқ аммоний сульфат билан озиқлантиришлари тавсия этилади.

Калинин районидаги Тошкент сабзавотчилик совхозининг П. Прудников бошлиқ комплекс-механизациялашган звеноси ва З. Жўраев бошлиқ бригада аъзолари ана шу усулни қўллаб, йил сайин ҳар гектар ердан 160—180 центнердан картошка етиштириб келмоқдалар. Бу хўжаликда етиштирилаётган картошканинг сифати ҳам анча яхши бўлиб, у сақлашга анча чидамлидир.

Картошка етиштирувчи хўжаликлар кечки картошкани озиқлантиришда азот, фосфор ва калий ўғитларидан тўғри нисбатан фойдаланишга алоҳида эътибор беришлари зарур. Шу хилда тўғри нисбатда озиқлантирилганда картошка таркибидаги крахмаль 1,5 процентгача ва С витамини эса 3—5 процент ортади. Бундан ташқари аммофос ва нитрофос ўғитларидан фойдаланиш яхши самара беради. Чунки бу ўғитлар таркибида азотдан ташқари фосфор моддалари ҳам мавжуддир.

Хўжалик раҳбарлари ва агрономлари минераль ўғитлар таркибидаги моддаларга қараб экинларни тўғри озиқлантиришга, унинг миқдори ва муддатига алоҳида аҳамият беришлари керак .

А. ТОШХЎЖАЕВ,
Сабзавотчилик-полизчилик ва картошкачилик илмий текшириш институтининг катта илмий ходими, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

КАЛИНИН районидаги «Бўзсув» совхозида йил сайин аъло навли сабзавот уруғлари тайёрланади. Хўжалик бу йил эртаги картошкадан ҳам мўл ҳосил етиштирди. Суратларда: (чапдан) механизатор С. Йўлдошев ва бригада бошлиғи Т. Мирзаевлар картошка ҳосилини кўздан кечирмоқдалар, (ўнгдан) механизация воситасида картошкани йиғиб олиш.

Н. Тўраев фотолари.

«СОЮЗ!» СИЗНИ КЎРИБ ТУРИБМИЗ!

16 июль соат 19 дан 34 минут ўтганда Подмосковьедаги учишни бошқариш марказининг ишчил экранларида, орадан бир неча секунд ўтгач эса марказий телевидение экранларида биз «Союз—19» космик кемаси ичини ва жилмайиб турган Алексей Леоновнинг рангли тасвирини кўрдик. Буни ҳамма сабрсизлик билан кутган эди. Тоқатсизлик билан кутиш соатларида космонавтларнинг ўзлари ҳам, уларнинг учишига раҳбарлик қилаётганлар ҳам анчагина ҳаяжонга тушган эдилар.

Телесистема ва унинг ишини таъминлаш системаси ишламай қолишининг турли вариантларини учишни бошқариш марказида мутахассислар ва космонавтлар кеманинг иккинчи нусхасида «мужассамлантириб» кўрдилар. Бугун эрталаб учишни бошқариш маркази асосий операцияни — монтаж орбитасини вужудга келтириш ишларини бажаришдан экипажнинг диққат-эътиборини чалғитмай туриб, шикастликни қандай тузатиш кераклиги тўғрисида космонавтларга тавсия берди.

Ниҳоят узоқ кутилгандан кейин «Союз—19»нинг манзараси бизнинг телеэкранларимизда пайдо бўлди.

— Баракалла йигитлар!, деди учишнинг раҳбари. — Сизларнинг жилмайиб — бардам бўлиб турганлигингизни кўриб хурсанд бўлдик.

— Аниқ маслаҳатлар берганингиз учун раҳмат, — деб жавоб қилди Леонов. — Энди биз монтаж орбитаси бўйлаб учиб бормоқдамиз. Эртаги кунни ва асосий ишимизни — «Аполлон» билан учрашишни сабрсизлик билан кутмоқдамиз.

(ТАСС мухбири).

ЯНГИ МАВСУМ ОЛДИДАН

Алимкент пахта заводи коллективи ярим йиллик ишлаб чиқариш планини шу йил 15 июнда барча техник-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича бажарган эди. Пландан ташқари 1014 тонна тола, 342 тонна линт тайёрланди. Тола ишлаб чиқариш плани 115,4 процент қилиб адо этилди. Линт тайёрлаш ўтган йилнинг шу давридагига қараганда сезиларли даражада ўсди.

Ишлаб чиқариш технологиясининг яхшиланиши, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, социалистик мусобақани яхши йўлга қўйиш янги-янги муваффақиятларнинг омили бўлмоқда. Ф. Пономаренко бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси мусобақада пешқадамлик қиляпти. Бригада ярим йиллик планга қўшимча 184 тонна тола ишлаб чиқаришга муваффақ бўлди.

Социалистик мусобақа илғор тажрибани жорий этиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, қолоқларни илғорлар сафига кўтаришда ёрдам бераяпти. М. Педенов, М. Қорабоев, К. Абдуллина Н. Нурматов, А. Мамедова ва бошқа кўплаб ишчиларнинг номлари социалистик мусобақа ғолиби сифатида ҳурмат ва эҳтиром билан тилга олинади. «Ҳурмат китоби»га ёзиб борилади. Ташаккурнома эълон қилинган 120 ишчи ва хизматчилар ҳар кварталда бир ойлик иш ҳақининг 25 процентн миқдорида қўшимча ҳақ олишяпти.

Заводни капитал ремонт қилиш ишлари бошлаб юборилди. 1975 йилнинг янги пахта ҳосили учун тайёрлаш пунктлари, тозалаш-қуритиш цехлари ва бошқа участкалар ҳар томонлама ремонт қилиняпти.

Ғ. ТОЖИБОЕВ,
Оққўрғон райони.

ГАЗ—ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

Рангли металлургияда табиий газ асосий ёқилғи турларидан бири бўлиб қолаяпти. Ҳозирги кунга келиб мамлакатимиздаги 70 та йирик корхона газлаштирилди ва мис, қўрғошин, никель, рух олишдаги 50 технологик жараёнлар газ билан ишлашга ўтди. Корхоналарни газлаштириш меҳнат унумдорлигини оширишга, ишчи кучини камайтиришга олиб келаяпти. Бундан ташқари, металлургия заводлари жойлашган шаҳарлар ҳамда корхоналарнинг территорияларидаги ҳаво ифлосланмайди.

Газлаштиришга ўтиш Москва мис электролит заводида ҳамда Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг мис эритиш заводида салмоқли самаралар берди. Олмалиқда табиий газни ёқилғи сифатида фойдаланиш натижасида ҳар йили 300 минг сўм иқтисод қилиб қолинаяпти. Бундан ташқари, печлар конструкцияси анча соддалашди, меҳнат шароити енгиллашди ва атроф муҳит ҳавоси илгаригига нисбатан тозаланди.

Буларнинг ҳаммаси тўғрисида Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари Кўргазмасида ташкил этилган «Табиий газ ва атроф-муҳитни ҳимоя қилиш» мавзуидаги кўргазмада ҳикоя қилинади.

М. ЛАРЬКИН,
Москва.

«Малика» трикотаж фирмаси коллективи маҳсулот сифатини янада яхшилашга эришиш учун ўзаро мусобақани қизғин давом эттирмоқда. Моҳир тўқувчи сифатида танилган Жамила Ҳайдарова мунтазам аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариб, мусобақада ғолиблик қилаётир.

В. Сироткин фотоси.

ТОШГА ЖИЛО БЕРИБ...

Тошкентдаги тошни қайта ишлаш комбинати ҳозир йилига юз минг квадрат метр маҳсулот ишлаб чиқариш имконига эга бўлган йирик корхона бўлиб қолди.

Комбинатни асосан Ғозғон тош қазиб чиқариш бошқармаси хомашё билан таъминлайди. Шунингдек, кейинги йилларда республикамизнинг Нурота, Черкесар, Бахмал, Омонқўтон, Савасой, Орқитсой конлари ҳам бу адресга гранит ва мармар тошлари юбора бошлади. Тош йўнувчилар улардан турли шаклдаги мармар ва гранит плиталари чиқаришмоқда.

Корхонада кўпгина жараёнлар автоматлашган. Янги қурилган кенг, ёруғ цехларда тошни кесишга тайёрлаш, кесиш, қисмларга ажратиш ва арралаш, пардозлаш ишлари қудратли техника ёрдамида бажарилади.

КПСС XXV съезди шарафига ўзаро социалистик мусобақани қизғин авж олдирган меҳнат илғорлари Владимир Жерновец, Михаил Зиков, Ғайрат Қосимов, Ҳамид Мадаминов каби кесувчи, сараловчи, ва пардозловчилар бир беш йилликда икки беш йиллик планни бажаришга аҳд қилган тўққизлар ташаббусига қўшилиб, шахсий социалистик мусобақада пешқадамлик қилишмоқда.

Комбинат беш йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планини май ойида бажарди. Пландан ташқари 413 минг сўмлик маҳсулот чиқарилди. Мармар қоришмаларини тайёрлаш плани 108 процент адо этилди. Якунловчи йил меҳнат унумдорлиги ўтган йилга нисбатан анча ошди. Бунга техника жиҳозларидан унумли фойдаланиш ва вақтдан ютиш эвазига эришилди.

«Ишчи — фахрли ном, бу номни шараф билан оқла!». Станоклар ёнида ана шундай шиорлар кўзга ташланади. Тош арраловчилар Геннадий Гольцворт, Иван Петухов, пардозловчи Исмоил Туралимов каби илғор ишчилар маҳсулот сифатини ошириб бугун кечагидан, эртага бугунгидан кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун курашишмоқда.

— Мен шу корхонада 1969 йилдан бери фрезерчи бўлиб ишлайман, — дейди илғор ишчи Маҳкам Исроилов. — Биз асосан буюртмаларга қараб, мармар ва гранит плиталар тайёрлаймиз. Тўққизинчи беш йиллик планини муддатидан илгари бажариш мусобақасига қўшилиб зиммага олган кундалик топшириқни мунтазам бажаряпман. 15 квадрат метр ўрнига 22—23 квадрат метрдан маҳсулот тайёрлаяпман.

Комбинат маҳсулотлари Тошкент цирки, аэропорт бинолари қурилишларига юборилаётир. Тошкент метросининг станциялари учун эса мармар плиталар тайёрланяпти.

Пардозлаш ва тайёрлаш участкаларида юзга яқин ишчи меҳнат қилишади. Уларнинг аксарияти ёшлар. Ҳамид Мадаминов бошлиқ сменани ёшлар сменаси деб аташади. Бригадада Петр Староверов, Анатолий Богатов, Николай Бослер каби зарбдорлар мусобақада олдинги сафда боришяпти.

Корхона адресига Иттифоқимизнинг турли бурчакларидан ҳам буюртмалар келиб туради. Бирқанча йирик шаҳарларда қурилаётган муҳташам биноларни безашда Ғазалкент мармари ишлатилмоқда. Жумладан, Москва, Ленинград, Одесса, Челябинск, Қозон каби шаҳарлардаги йирик объектларга, еросги қурилишларига мармар плиталар жўнатилмоқда.

А. ИНОҚОВ.

КПСС XXV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

ИЛҒОРЛАРНИНГ МАРРАЛАРИ

Областимиз саноат корхоналари қурилиш транспортида тўққизинчи беш йилликни яхши кўрсаткичлар билан якунлаш ва КПССнинг навбатдаги XXV съездини меҳнатда муносиб совғалар билан кутиб олиш юзасидан бошланган ватанпарварлик ҳаракати кун сайин авж олмоқда. Социалистик мусобақада ишлаб чиқариш илғорлари бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Улар зиммаларига юксак мажбуриятлар олиб ишлашяпти. Қуйида шундай илғор бригада раҳбарларининг айримларига сўз берамиз.

●

А. СОИПОВ

Чирчиқ электрохимия комбинатининг смена бошлиғи.

СМЕНАМИЗ аъзолари пахтакорларимизга кўплаб минерал ўғит етказиб беришдек шарафли, айни вақтда масъулиятли вазифани бажаришга озми-кўпми ҳисса қўшаётганликлари билан ҳақли равишда фахрланадилар. «Оқ олтин» ҳосилининг тинмай ортиб бориши кўп жиҳатдан бизнинг меҳнатимизга ҳам боғлиқ. Шунинг учун ҳам корхонамиздаги барча коллективлар қатори сменамиз ишчи-хизматчилари иложи борича кўпроқ, сифатли ва арзон ўғит ишлаб чиқаришга эришиш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқдалар, тинмай изланмоқдалар.

Коллективимизнинг КПСС XXV съезди чақирилиши муносабати билан зиммасига олган юксак социалистик мажбурияти ҳам шундан далолат бериб турибди. Биз ички имкониятларни ҳисоблаб чиқиб, беш йиллик топшириқни шу йилнинг 20 ноябригача бажаришга қарор қилдик. Йиллик пландагидан ташқари бир неча минг тонна аммиак ишлаб чиқармоқчимиз. Бунга нималар ҳисобига эришилади? Аввало, технологик асбоб-ускуналардан фойдаланишни муттасил яхшилаб борамиз. Иш давомида ишлаб чиқариш интизомига, технология режимига қаттиқ риоя қилинади.

Айни вақтда биз хом ашё, материаллар ва электр энергияни ҳам кўплаб тежаб қолиш режасини тузганмиз. Бунинг натижасида 5 минг сўм давлат маблағи тежалади. Ишчи-хизматчиларимиз новаторлиқ ҳаракатида ҳам фаол иштирок этадилар. Ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштиришга қаратилган 20 та таклифни жорий этмоқчимиз. Бунинг натижасида ҳар йили ками билан 6 минг сўмлик шартли иқтисодий самарага эришишни назарда тутяпмиз.

Коллективимиз аъзолари зиммаларига олган юксак мажбуриятларини шараф билан бажармоқдалар. Йил бошидан буён планга қўшимча ишлаб чиқарилган аммиак миқдори минг тоннадан ошиб кетди. Кўплаб материаллар ва хом ашёларни ҳам тежаб қолишга муваффақ бўлдик.

Корхонамиз цехларида партия XXV съездини муносиб кутиб олиш юзасидан коллективимиз бошлаган ташаббус издошлари тобора кўпайиб бораётганлиги қувончимизга қувонч қўшмоқда. Ҳозир 80 смена, бригада ана шу ташаббус асосида ишламоқда. С. Замитов, Н. Трифонов, А. Содиқов, Н. Қодировлар бошлиқ бўлган сменалар шулар жумласидандир. Уларнинг ҳам ишлаб чиқариш кўрсаткичлари муттасил ортиб бормоқда. Натижада умуман комбинатимиз коллективининг меҳнати баракали бўляпти, давлат планлари зиёдаси билан адо этилмоқда.

Ҳозиргача пландагидан ташқари ўнларча минг тонна минерал ўғит ишлаб чиқарилди ва пахтакорларга етказиб берилди.

●

Н. А. ЕКИМОВ,

«Подъёмник» заводи йиғувчи слесарлар бригадаси бошлиғи

ҲОЗИР мамлакатимизда тўққизинчи беш йилликни муваффақиятли якунлаш ва жонажон партиямизнинг навбатдаги съездини муносиб кутиб олиш учун умумхалқ кураши бормоқда. Биз ҳам ана шу ватанпарварлик ҳаракатида иштирок этишга қарор қилдик. Зиммамизга оширилган мажбуриятлар олдик.

Йил охиригача топшириқда белгиланганидан ташқари 30 та кўтарма кран тележкалари тайёрлаб бермоқчимиз. Қатор операцияларни енгиллаштириш ва такомиллаштириш ҳисобига иш унумдорлигини 15 процент оширамиз. Йилига тахминан 1,5 минг сўмлик иқтисодий самара берадиган рационализаторлик таклифларини съезд очилишига қадар жорий қиламиз. Маҳсулот сифатини ҳам кескин яхшилашга эришамиз. Бригадамизнинг ҳар бир аъзоси йил охиригача шахсий сифат тамғаси билан ишлаш ҳуқуқини олишга сўз берди.

Слесарларимиз корхонада «Тўққизинчи беш йилликнинг энг яхши бригадаси» номини олиш учун социалистик мусобақани авж олдириш ташаббуси билан чиқдилар. Бу ташаббусимизни корхона маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари қўллаб-қувватладилар. Кўплаб бригадалар бу ҳаракатга қўшилишди. Ҳозир корхонамизда ана шу шарафли номни олиш учун мусобақа авж олиб кетди. Унда 100 га яқин бригада иштирок этмоқда. Бу эса меҳнатда янги-янги ютуқларни қўлга киритишга ёрдам беради, шубҳасиз.

Шу кунларда бригадамизнинг ҳар бир аъзоси ваъданинг тўла уддасидан чиқиш учун ҳар қачонгидан ҳам зўр ғайрат-шижоат билан ишламоқда. Топшириқни кун сайин ортиғи билан адо этяпмиз. Ўртача меҳнат кўрсаткичимиз нормадагига нисбатан 125—140 процентни ташкил этмоқда. Лекин, бу — чегара эмас. Бизда янада унумли ишлаш учун имкониятлар бор. Шунинг учун ҳам ҳар бир слесарь резервларни қидириб топиш ва фойдаланишга ҳаракат қилмоқда. Бу ижодий изланиш албатта яхши самара беради, ишимиз натижаси салмоғини янада оширади.

●

Т. И. АРТЕМЬЕВ,

«Главташкентстрой»га қарашли «Строймеханизация» трести 1-механизация бошқармаси бригадири.

БРИГАДАМИЗ аъзолари турли-туман бинокорлик машиналарининг узелларини ремонт қилиш билан шуғулланадилар. Механизмларнинг унумли ишлаши, бинокорлар меҳнатига баракали ёрдам, бериши кўп жиҳатдан бизга ҳам боғлиқ. Чунки, биз капитал ва жорий ремонт ишларини қанчалик тез ва соз амалга оширсак, машина-механизмлардан фойдаланиш шунчалик яхши бўлади. Улар узоқ муддат давомида бузилмай ишлайди. Шунинг учун ҳам бригадамиз аъзолари зиммаларидаги вазифанинг доим яхши ва аъло даражада бажарилишига эришмоқдалар. Норма доим 120 процент атрофида бажарилмоқда.

КПСС XXV съездининг чақирилиши ҳақидаги хушхабар бутун коллектив қатори бригадамиз слесарлари куч-ғайратини янада ошириб юборди. Биз мамлакатимиз коммунистларининг ана шу улкан анжуманини муносиб кутиб олишга аҳд қилдик. Ўз имкониятларимизни ҳисоблаб чиқиб, ҳар куни нормани ками билан 130 процент қилиб бажарамиз, деб оширилган мажбурият олдик. Ремонт сифатини ҳам кескин яхшилашга сўз бердик. Бригадамиз аъзолари ўз фаолиятларининг бошқа техник-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилаш юзасидан ҳам янги марралар белгилашди. Жумладан, ремонт ишлари таннархини арзонлаштириш, меҳнат унумдорлигини анча ошириш назарда тутилмоқда. Эҳтиёт қисмлар, материаллардан тежаб-тергаб фойдаланиш, эски деталларни ташлаб юбориш ўрнига қайта тиклаб фойдаланишга эришиш, ремонт ишининг прогрессив усулларини қўллаш эвазига кам деганда 4 минг сўмлик маблағни тежаб қоламиз.

Бригадамизнинг ҳар бир аъзоси ўз малакасини тинмай ошириб боради. Қўшимча касбларни ўрганади ва ремонт ишларининг илғор усулларини ўзлаштиради. Бизда рационализаторлик ҳаракати ҳам қизғин тус олади. Минг сўмлик атрофида иқтисодий самара берадиган таклифларни жорий қиламиз. Жароҳатсиз ва аварнясиз ишлашга эришамиз, жамоат ишларида ҳам актив иштирок этамиз.

●

А. Т. БОЛОХОВ,

39-автомобиль корхонаси бригадири.

КАСБИМИЗ — шоферлик. Кўплаб мижозларга транспорт хизмати кўрсатамиз. Бу ишимиз нақадар масъулиятли эканлигини кўрсатиб турипти. Чунки, корхоналар ва ташкилотларни бир меёрда ишлаши биз кўрсатаётган хизматга ҳам боғлиқ. Буни яхши тушунган шоферларимиз ихтиёрларидаги автомобиллардан унумли фойдаланиш, прицеп ва ярим прицеплар тиркаб, кўпроқ юк ташишга ҳаракат қилмоқдалар.

Якунловчи йилнинг биринчи ярмидаги ишимиз натижалари чакки бўлмади. Бригадамиз барча аъзоларининг фидокорона меҳнати туфайли халқ хўжалик юкларини ташиш олти ойлик плани анча зиёдаси билан адо этилди. Қўшимча ўнларча минг тонна юк белгиланган манзилларга етказиб берилди.

КПСС XXV съезди шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилган коллективимиз янада самаралироқ меҳнат қилишга бел боғлади. Биз йил бошида зиммамизга олган мажбуриятимизни қайта кўриб чиқдик. Янгисида аввалгисига қараганда анча юксак марраларни белгиладик. Жумладан, йиллик пландагидан ташқари юз минг тоннадан кўпроқ халқ хўжалик юкларини ташиб беришга аҳд қилдик.

Шофёрларимиз оширилган социалистик мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш учун экскаватор машинистлари билан ҳамкорликни янада мустаҳкамладилар. Бизнинг автомашиналарга юк ортиш билан шуғулланаётган экскаваторчилар ташаббусимизни қўллаб-қувватлаб, бажонидил кўмаклашишга сўз бердилар. Улар машиналарни юк ортиш вақтида туриб қолиш вақтини икки баравар қисқартирадилар. Шу билан бирга биз автомашиналар иш режимининг ками билан ўн соат давом этишига эришмоқчимиз, корхонамизда бу кўрсаткич 8,4 соатни ташкил этмоқда. Машиналар паркидан фойдаланиш коэффициенти оширилиб, 0,7га етказилади. Бригадамизда мураббийлик ҳаракатини ҳам кенг йўлга қўямиз. Йил охиригача тўрт ёш ишчига шоферлик касбини ўргатамиз.

Мен бригада раҳбари сифатида меҳнатда касбдошларимга намуна бўлишим кераклигини яхши тушунаман. Шунинг учун ҳам шахсий мажбурият олиб ишлаяпман. Икки беш йиллик топшириғини шу йилнинг 1 сентябригача бажармоқчиман. Албатта унинг устидан чиқаман.

Партия XXV съезди очилишигача эса қўшимча ками билан 45 минг тонна ҳажмида халқ хўжалик юкларини ташийман. Мажбуриятни бажариш учун бутун маҳоратим, тажрибам, билимимни аямай меҳнат қиламан.

«Ташметрострой» трестига қарашли 2-қурилиш-монтаж бошқармаси коллективи метронинг биринчи участкасидаги Собир Раҳимов номли станция қурилишини шу йил муддатидан илгари 25 декабрда тўла тугатиб, планга қўшимча 20 минг сўмлик монтаж ишларини бажариш мажбуриятини олишган. Айни кунларда аҳил коллектив ана шу юксак мажбуриятга яраша меҳнат қилиб, ўзаро мусобақани қизғин авж олдирмоқда. Суратларда: мусобақа пешқадамларидан Леонид Прусс ва Минихат Ахметсафинларни кўриб турибсиз. (чапда) станциянинг умумий кўриниши.

Ж .Тўраев фотолари.

IX ХАЛҚАРО КИНОФЕСТИВАЛДА

МОСКВАДАГИ УЧРАШУВЛАР

Москвадаги кино санъати кўрикларида иштирок этувчиларнинг сони ҳар гал кўпаймоқда. IX фестивалда 1300 дан зиёдроқ киши қатнашмоқда.

16 июль куни Польша кинематографчиларининг янги асари бадиий фильмлар жюрисига кўрсатилди. Бу асар феодал Шляхта жамиятининг емирилиши, мамлакатда капитализмнинг пайдо бўлиши тўғрисида ҳикоя қилади, асар муаллифлари даҳшатли тарихий ҳақиқатга содиқдирлар: буржуазия олами халқ қони ва кўз ёши эвазига вужудга келади. Нон ва бахт-саодат қидириб, шаҳарга келган меҳмонлар учун бу саҳоватли ер тўқимачилик фабрикаларининг дўзахига, ифлос, вайрона кулбаларга айланади. Ҳақсизлик, ҳуқуқсизлик ва таҳқирларга жавобан стихияли равишда норозилик туғилади. Бу норозилик пролетариатнинг онгли курашига айланиб боради. Социалистик реализм позицияларида турган санъаткор баён этиб берган бу тарих бугун ҳам кишини тўлқинлантиради.

Фильмда машҳур артист Лар Даниэль Ольбрихский, Анна Нехребецкая, Войцех Тоняк, Анжей Северин қатнашганлар.

Шу куни конкурсга Перу ва Австрия усталари ўз асарларини тақдим этдилар. «Ернинг қудрати» фильми (режиссёр Б. Арнас) Латин Америкаси учун ўткир проблемани — ерни национализация қилиш учун, эксплуатацияга ва ирқий камситишга қарши кураш проблемасини кўтариб чиқди. Австриялик режиссёр А. Кортининг «Ҳалокатга маҳкум этилганлар» картинаси ҳам капитал дунёсидаги меҳнаткашларнинг ҳуқуқи тўғрисида ҳикоя қилади.

Л. ЕРМАКОВА,
Е. ХОРЕВА,
ТАСС мухбирлари.

БИР ПРОЦЕНТ ҚАДРИ

МИНУТЛАРДА—МИЛЛИОНЛАР

«Меҳнат унумдорлигини янада ошириш ҳал қилувчи аҳамиятига эга. Шуни айтиш кифоя қиладики ,меҳнат унумдорлигини атиги бир процент ошириш саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришини йилига салкам 5 миллиард сўмлик кўпайтириш имконини беради. Меҳнат унумдорлигини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш — ҳар бир совет кишисининг, ҳар бир меҳнат коллективининг шон-шараф ишидир».

[КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатидан].

Тома-тома кўл бўлур, деган доно халқ. Тежалса тоғ бўлади, дейишади саноатчилар. Бу ҳикматлар эскичасига ҳам, янгичасига ҳам ўринли, ўз қадр-қимматини йўқотмаган. Зеро, ишлаб чиқаришни юксалтиришда меҳнат унумдорлигини бир процент ошириш, кам сарф билан кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш, иш вақти ҳар бир минутининг самарали ўтиши беқиёс аҳамиятга эгадир.

Дарҳақиқат, ишлаб чиқаришда бир минутнинг қадри баланд. Корхоналарда, қурилишларда ва хўжаликнинг бошқа соҳаларида бир минутда минглаб сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади, минглаб квадрат метр турар-жой маданий-маиший бинолар барпо этилади, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирилади ва ҳоказо.

Янгийўл ёғ-мой камбинатида бу борада диққатга сазовор ишлар амалга оширилмоқда, салмоқли ютуқлар қўлга киритилмоқда.

Комбинат дарвозасидан ичкарига киришингиз билан турли рақам, диаграмма, шиор, чақириқлар ёзилган тахталарга кўзингиз тушади. Булар — коллектив фаолиятининг ойнаси.

Тахталарнинг бирида шундай ёзув бор: «Бир минутни ҳечнима эмас, деган одам катта хато қилади. Ишчи минутининг қадри баланд! Бир минутда 88 килограмм қора ёғ, 76 килограмм тозаланган ёғ ишлаб чиқарамиз. Бир минутдаги ялпи маҳсулотимиз — 63 сўмни ташкил этади».

Ҳар куни дарвозадан кираётиб, рўпарасидаги шу ёзувга кўзи тушган ишчи бутун смена давомидаги беҳуда танаффуслар, машина ва механизмлар бузилиб, бекор туриб қолганида бир минутнинг қиймати кўз олдидан ўтаверса керак... Бу нарса ишчиларда ўз меҳнатига муҳаббат билан муносабатда бўлишга, коллектив меҳнатини қадрлашга ўргатади.

«Исрофгарчиликка чек қўяйлик! Минг килограмм уруғнинг исроф бўлиши комбинатга 125 сўмга тушади — хом-ашёни тежанг! Минг килограмм чигитдан 339 килограмм шелуха, 423 килограмм кунжара, 178 килограмм қора ёғ, 155 килограмм тоза ёғ олинади!».

Бу шиор — эслатманинг ниҳоятда фойдали экани ўз-ўзидан равшан. Корхонага четдан келган одам оёқ остида сочилиб ётадиган бир ҳовуч чигитнинг қадри шу даражада баланд эканини дарров тушуниб етишмайди. Эслатма эса ҳар бир ишчи оёқ остида сочилиб ётган ёки ишлов беришда, бир жойдан иккинчи жойга ташишда исроф бўлаётган хомашё — чигитни кўрганида уларни огоҳлантириб туради, эҳтиётлик билан муносабатда бўлишга чақиради.

Корхонада меҳнат унумдорлигини ошириш ишлаб чиқариш ҳажмини тобора кенгайтириш, ишчиларни маънавий тарбиялаш ва бошқа техникавий тадбирларни жорий этиш билан баравар қўшиб олиб борилияпти. Тўққизинчи беш йилликда заводда тараққиёт сари анчагина силжишлар рўй берди.

Машина ва механизмларни такомиллаштириш, улардан унумли фойдаланиш эвазига ишчи кучини камайтириш ҳамда қўл меҳнатини енгиллатишга алоҳида эътибор берилди. Бу борадаги қатор тадбирларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилиши натижасида меҳнат унумдорлиги анча ўсди. План бўйича 1975 йилда 1970 йилга нисбатан меҳнат унумдорлигини 23,4 процент ошириш кўзда тутилган эди. Шунинг ўзи жуда салмоқли кўрсаткич. Лекин, корхона коллективи меҳнат унумдорлигини ҳозирнинг ўзидаёқ беш йилликдаги мўлжалдан ҳам ортиқ — 24,1 процентга оширди.

Энди корхонада бир процентнинг қийматига назар ташласак беш йилликда меҳнат унумдорлиги бўйича эришилган ютуқларнинг ниҳоятда салмоқли экани яққол кўзга кўринади. Комбинатда меҳнат унумдорлигини бир процентга ошириш — планга қўшимча 430 тонна ёғ ишлаб чиқарилди деган сўз.

Корхонада янгиликка, техника ва технологияни илғор усуллар асосида такомиллаштиришга катта эътибор бериляпти. Ўтган йилнинг ўзида талай тадбирлар амалга оширилди. Жумладан, ёғни тозалаш цехида битта янги линия ишга туширилди. У суткасига 40 тонна ёғни тозалаш қувватига эга. Экстракция цехида битта қўшимча дистилятор фойдаланишга топширилди.

Комбинат территориясида янги совун цехининг қуриб битказилиши айни кунгилдаги иш бўлди. Илгари бу цех комбинатдан бирмунча олисда жойлашган бўлиб, қатор қийинчиликлар туғдирарди. Энди эса ана шу қийинчиликлар барҳам топди, Цех янги қувватлар билан бойиди, замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланди.

Мана шу тадбирларнинг барчаси меҳнат унумдорлигини ошириш, кам сарф билан кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга олиб келмоқда. Бундан ташқари, корхона цех ва участкаларида кенг қулоч ёйган социалистик мусобақанинг ҳам роли катта. Чунки, мусобақа шартлари фақат ким кўп маҳсулот тайёрлашни эмас, балки меҳнат унумдорлигини ошириш, сифатга эътибор бериш, ишчи кучидан рационал фойдаланиш, бир минут ва бир процентнинг қадрига етиш кабиларни ҳам ўз ичига олади. Ўзаро социалистик мусобақада корхона жонкуярлари — смена бошлиғи Раҳматулла Рихсибоев, дистиляторчи Диляра Чапухова, совун эритувчи Шукур Раҳматов, прессчи Клавдия Храмкова фильтрчи Фая Убайдуллина, слесарь Маҳамат Фахритдинов ва бошқалар пешқадамлик қилишмоқда.

Шундай, меҳнат унумдорлигини оширишнинг усуллари, тадбирлари кўп. Фақат ундан оқилона фойдалана олиш лозим. Шундагина кўзлаган мақсадга эришилади, минутлардан миллионлар, процентлардан тонналар бунёдга келади. Меҳнат . унумдорлигини бир процентга ошириш 430 тонна ёғ ишлаб чиқариш билан тенг бўлгани ҳолда тўққизинчи беш йилликнинг ўтган тўрт ярим йилида меҳнат унумдорлиги 24,1 процентга оширилиши ҳақиқатан ҳам таҳсинга лойиқдир.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ.

ЧОРВАДОРЛАРГА ОТАЛИҚ ЁРДАМИ

Тошкент чинни заводи ишчилари билан Калинин районидаги «Ленин йўли» колхози сабзавоткор деҳқонлари ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатилган.

Чинни заводи узоқ йиллардан бери колхозга оталиқ ёрдами кўрсатиб келади. Ҳосил йиғим-терими даврида, пичан ўрими мавсумларида деҳқонларга мададкор бўладилар.

Бу йил ҳам улар хўжалик ишларида ёрдам беришга астойдил бел боғладилар. Маълумки, бу йил баҳор қуруқ келди. Натижада пичанзорлардаги ўт сувсизликдан қовжираб қолди. Чорва учун етарли озуқа жамғаришда чиннисозлар ёрдамга келдилар. Улар эски зовурлар, ботқоқликлардаги қамишларни пичан учун уришмоқда.

— Шу кунгача 100 тоннадан ортиқ қамиш жамғарилди, — деди завод директори Абдурауф Иброҳимов. — Ишчиларимиз пичан ўримида бир ойдан бери қатнашмоқдалар. Улар ўзаро социалистик мусобақани кучайтириб; кунлик пичан ўриш нормасини 1,5—2 ҳисса ошириб бажармоқдалар.

Социалистик мусобақада ишчилардан Шавкат Пўлатов, Мирхалил Одилов, Николай Жарковлар ғолиб чиқишмоқда. Улар ўтган ўн кунликда 5—6 тоннадан пичан ўришга эришишди. Завод маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилоти ғолибларни муносиб тақдирладилар.

— Яна 200 тонна пичан ўришга аҳд қилганмиз. — дейди бригада бошлиғи Рихси Қўчқоров. — Ишчиларимиз пичан ўриш билан бирга сабзавот йиғим-теримида ҳам актив иштирок этмоқдалар. Бир группа ишчиларимиз Орджоникидзе районидаги Ленин номли колхозда сабзавот теримида қатнашмоқда.

Бундан ташқари завод «Ленин йўли» колхозида озуқа цехи қурилишини жадал суръатлар билан олиб бормоқда. Бу йил хўжаликда катта қувватга эга бўлган ана шу цех ишга туширилади. Чорва моллари тўйимли ва ширали озуқа билан таъминланади.

Н. ТЎРАЕВ.

СУРАТЛАРДА: (чапдан) пичан ўримида қатнашаётган ишчилардан М. Одилов, Ш. Аҳмаджонов, Л. Жўраев, Ш. Пўлатовлар. Ўнгда колхоз партия ташкилотининг секретари А. Қўзиев. Чинни заводи директори А. Иброҳимов, оталиқ ёрдами бригадаси бошлиғи Р. Қўчқоров, ишчилардан Ш. Мадкаримов, Н. Диёров ўртоқлар қамишзорни кўздан кечирмоқдалар.

Автор фотолари.

ЧЕГАРАДАН КЕЛГАН ХАТ

(ҲИКОЯ)

Одатдаги иш куни.

Столим устида хатлар ғарами. Мактублар, мактублар... Ҳар гал, узоқ-яқин ўлкаларда хизмат муддатини ўтаётган солдатлардан келган хатларни қўлга оларканман, яқин ўтмишда ўзим ҳам саф тортиб юрган кезларимни эслайман.

Саноқсиз мактублар орасида айниқса биттаси доимо диққатимни ўзига тортади.

«Хурматли редакция! — сўзлари билан бошланарди у. — Бизнинг заставага телевизор олиб келишди. Старшина Ковалев уни Ленин хонасига ўрнатиб қўйди. Эндиликда жангчиларимиз бўш вақтларида Москва, Тошкент, Ашхобод ва Душанбе кўрсатувларини мароқ билан томоша қилмоқдалар. Яқинда округимизнинг ашула ва рақс ансамбли ҳам келиб кетди. Ажойиб концерт бўлди. Ўзимизда ҳам ҳаваскорлар тўгараги бор. Ленин хонаси ғоят шинам, дид билан безатилган. Деворга осиғлиқ стенд ва паннолар, жанговар ва сиёсий тайёргарлик аълочиларининг суратлари хонага кўрк бахш этиб турибди. Бу ҳақда хабар ёздим. Шуни эълон қилишингизни истардим. Салом билан оддий жангчи Фозилов Ҳамдам Юсупович».

«Шошма, шошма, фамилияси танишга ўхшайди. Қаерда эшитган эдим? Фозилов... Юсупович... Балким тасодифий ўхшашдир? Ёки... Ким билсин, дейсиз?»...

* * *

Уруш йиллари хотиримга келди. Мен фронт газетасида ишлардим. Бир вақт телефон жиринглади.

— Ўртоқ старший лейтенант, Сизни «Бешинчи» чақираяпти, — деган овозни эшитдим телефон трубкасидан. (Фронт газетаси редакторини «Бешинчи» деб чақирардик).

— Қулоғим сизда ўртоқ «Бешинчи»!

— Менга бир келиб кетинг, бир ҳангамалашиб олайлик.

«Ҳангамалашиб олайлик, деяётганлиги, демак, шошилинч топшириқ бор. Ҳар қандай буйруққа шай туришим зарур».

...Ҳаддан ортиқ қоронғу тун оғушида Ғарбга томон оҳиста ўрмалаётган машиналарнинг адоғи йўқдек. Колонна чироқлари ўчирилган ҳолда олға силжияпти. Моторлар ҳам сокинликни бузишдан ҳайиққани янглиғ, сезилар-сезилмас садо чиқариб, бир меъёрда ҳаракат қилади. Машиналардан бирининг пиллапоясига чиқиб олганман. Жангу — жадал кетаётган олдинги жабҳадан репортаж ёзиб келишимни буюрган эди редактор.

Зимистон қўйнида ҳаракат қилиб, аста ўрмон четига чиқиб олдик-да, ҳужумга шайланиб турган қисмнинг жанговар таркибига қўшилдик.

Душман ўрмонга яқинлашишдан қўрқар, айни вақтда бизга ўрмондан чиқишга ҳам йўл қўймасди. Ўрмоннинг ғарбий қисмидан ўн километр чамаси узоқликдаги ҳукмрон тепаликни эгаллаб олган фашистлар оралиқдаги холис майдонни ўқтин-ўқтин ўққа тутиб турарди.

Дуч келган блиндажга югуриб кирдим. Димоғимга махорка тутунининг аччиқ иси урилди. Муваққат сукунатдан фойдаланган жангчилар ҳордиқ чиқаришар, ичак узилди қаҳқаҳадан блиндаж ларзага келарди.

Кимдир: — Юсуф, ҳой Юсуф, — деди ва чўнтак фонуси ёғдусини ёнгинамда ўтирган жангчига йўналтирди. Лаҳзада қуралай кўз сержантга нигоҳим тушди.

— Қани, Юсуф, ёғлиқроғидан бошла-чи...

— Майли бошласам бошлай қолай. Лекин чироғингни ўчир, кўзимни хиралаштириб қўяди, фрицни ушлаб келолмайман,— деди Юсуф деганлари.

Энди унинг сиймоси юрагимда бир умрга муҳрлангандек: бароқ қош, шоп мўйлов, бургут қараш йигит.

— Хўжа Насриддиндан бўлсин!

— Хўп бўлади, айтсам, айтай,— дейди Юсуф жойида қўзғолиб, қулайроқ ўлтириб оларкан. — Кунлардан бир кун, Насриддин Афанди бозорга борган экан...

Юсуф завқ-шавқ билан сўзлар, блиндаж ичида аҳён-аҳёнда кулги кўтариларди.

Бир пайт блиндажга батальон командири кириб келди. Рота командири буйруқ берди:

— Рота, встать! Смирно!

— Салом, бургутларим! — деди-ю, майор дабдурустдан сўраб қолди:— Фозилов қани?

— Шу ердаман, ўртоқ майор...,— Юсуф Фозилов ўрнидан турди.

Майор:

— Чин қалбимдан хурсандман. Мана, қаторасига учинчи «Шуҳрат» орденинг! Мукофотга муносиб бўлгин, бургутим!—деди-ю, жангчининг қўлини маҳкам қисди.

— Совет Иттифоқига хизмат қиламан! — деди сержант, кўзига айланган қувонч ёшларини ғилт-ғилт ютаркан.

Майор давом этди:

— Бутун взвод жангчилари номсиз дарёдан кечиб ўтганлари учун ҳукумат мукофоти билан тақдирланишди. Қўмондонликнинг топшириғига биноан... ефрейтор Мелехов...

— Мен!...

— Оддий жангчи Маркелов!

— Мен!..

Комбат гапдонлардан эмасди. У рота олдига дангал, аниқ вазифа қўйди:

— Уч кундан буён ўрнимиздан қимирлай олмаяпмиз, бургутларим. «Тил» келтирмасак бўлмайди.

— Ўртоқ майор, рухсат этсангиз, мен борсам,— биринчи бўлиб Фозилов олдинга икки қадам ташлади.

— Мен ҳам бораман,— сержант Иван Васильев унинг ёнига келиб турди.

— Мен ҳам...

— Мен ҳам... Батальон командири:

— Капитан Егоров, довюрак йигитлардан етти нафарини саралаб олинг-да, орқамдан етиб боринг, батальон штабига,—деди-ю, чиқиб кетди.

* * *

Редакция топшириғи билан Ҳамдам Фозилов хизмат қилаётган томонларга кетаяпман. Поезд юришини тобора тезлаштириб, мени ҳамон жанубга томон елдек учиб, олиб кетаяпти. Купеда танҳо ўзим. Яна ва яна хаёлларга тутқин бераман. Ўзимга ўзим:

— Фозилов собиқ жанговар дўстимнинг ўғли бўлиб чиқса-я?— деб савол бераман.

Поезд ғилдираклари эса фикримни тасдиқлаётган каби:

— Ҳа, ўша! Ҳа, ўша! — деган нидо чиқаради.

* * *

...Фозилов. Дўстим Фозилов... Кейин нима бўлган эди? Қай вазиятда сен билан хайр-хўшлашдик? Ўша тун?

„..Асирни қўлга тушириш режаси унча мураккаб эмасди. Довюраклар икки гуруҳга бўлинишди. Улардан бири сержант Фозилов раҳбарлигида душманга кутилмаганда зарба берадида, асирни олиб бизникилар позицияси томон ошиқади. Сержант Васильев бошчилигидаги иккинчи гуруҳ йигитлар фашистларнинг қарши зарбасини ўзига қаратишга уриниб, биринчи группага қулай шароит яратиб беради.

Бироқ, уруш тасодифларга, кутилмаган ҳодисаларга бой бўлади. Шундай вазиятлар пайдо бўладики, ҳар тарафлама ўйлаб, қиёмига етказилган режани ҳам ўзгартириб юборишга тўғри келади. Бу гал ҳам худди шундай бўлди. Баланд-пастликлар-у, бутазорларни четлаб ўтиб, разведкачилар машъум тепаликка яқинлашиб қолишди. Ғира-шира тонг ота бошлади. Эндиликда чакалакзорни соқчининг шарпасидан, тўнкани пулемётчидан ажрата олса бўлади. Беҳуда ваҳима қилиб, шов-шув кўтаришнинг ҳожати йўқ. Зероки, душман ухлаб ётибди. ДОТга кираверишда соқчи турибди.

Соқчи у ёқдан бу ёққа юриб, қарағайга келиб суянди, оғзини катта очиб, ҳомуза тортди, бир керишиб олди-да, чўнтагидан сигарет олиб, лабига тутди. Яна чўнтагини кавлаб кетди. Афтидан зажигалкасини ахтаряпти, шекилли. Ҳеч вақо чиқмагач, сигаретни зарда билан нари улоқтирди. Бизникилар яқинлашиб борганларида соқчини субҳидамги ширин уйқу элитган эди. Тўмтоқ нарса гурзидай гуп этганча фашистнинг бошига тушди. Дарҳол оғзига латта тиқилди. Қўлидаги автоматини тортиб олиб, ўзини дарахтга боғлаб, ёнига соқчилар қўйишди.

Йигитлар қўлларига граната ва автоматларини шай тутган ҳолда душман ертўласига бостириб киришди. Бу ерда фақат пичоқ ва ханжарлар қўл келди, холос. Разведкачилар эпчиллик билан ҳаракат қилиб, ўнга яқин фашистни ер тишлатдилар, уч кишини тириклайин қўлга олдилар.

Топшириқ бажо келтирилди. Орқага қайтавериш мумкин. Кўзда тутилган битта «тил» ўрнига қисмга бирданига тўрт нафар асир олиб бориладн. Аммо, Фозилов чекиниш ҳақида ўйламасди.

— Варюша, мен шу ерда қоламан, — деди Юсуф. — Ёнингга Маркеловни ол, фрицларни комбатга элитиб беринглар. Биз кутиб турамиз. Осмонда қизил ракета пайдо бўлиб қолса, билинглар-ки, ишимиз чатоқ, тезроқ ёрдам беринглар.

Тепалик талофатсиз эгалланди. Тонг отгач, етти марднинг жасорати бутун дивизияга таралиб, тилларда достон бўлди. Газетамизда менинг «Тунги разведкада» деган репортажим босилиб чиқди. Фронт ва дивизия газеталарида ўша дамларда эълон қилинган мақолаларимни ҳануз асраб юраман.

Қаерларда юришибди экан, собиқ қуролдош дўстларим, жанговар йўлдошларим? Кейинчалик мени бошқа фронтда чиқадиган газета редакциясига ишга юборишди. Шу-шу улар билан дийдор кўришиш умидини уздим.

* * *

— Мен ёзган хатни текширгани келдингизми? —Фозилов ўзида йўқ қувониб кетди. — Зап келсиз-да, заставамизга.

— Ёзсак ҳам бўлади, албатта, — дедим-у, жангчининг хурсанд кўзига, қадди-бастига боқдим. Тоғни урса талқон қилгудек. Отасига ўхшайди.

Баҳор тунлари қисқа бўлади. Кўзингни уйқу илғаб улгурмасданоқ сакраб туриб кетаверасан, киши. Лейтенант Бурҳонов ҳамроҳлигида тошқин сой соҳилини ёқалаб бораяпмиз. Олисда туя ўркач тоғлар нигоҳимизга чалинади. Сув томондан салқин шабада эсади.

— Маҳмуд ака, — дейди Бурҳонов, дафъатан тўхтаб, — анави тарафга бир боқинг-а...

— Нима бўпти?

... Сой соҳилидан бир солдат тиззасигача сув кечиб, алланарсани тутиб келарди. Зеҳн солиб қарасам, Ҳамдам Фозилов экан.

Ҳамид ТОЖИБОЕВ.

МУКАРРАМ УМАРОВА Бўстонлиқ районидаги «Хўжакент» совхозининг илғор сут соғувчиси. У сигирлардан йиллик сут соғиб олиш планини шу йил август ойида бажариш учун курашмоқда. Суратда: М. Умарова.

И. Портнов фотоси.

МЕН СИЗДАН ШИФО ТОПДИМ

ЗУЛФИЯ опа ҳар кунгидек ишга дарров киришиб кетди. Беморларни қабул қилар экан, қабулхонага ўғилчасини кўтариб, кулимсираб кириб келаётган ёш жувонга кўзи тушди.

— Ассалому алайкум, Зулфия опа, мана мен «оппоқ» бўлиб қолдим дегин, — деди у ўғилчаси тилидан.

Саломга алик олган шифокор болани синчиклаб текшираркан, «Ҳа, тузалиб қолибсан, йигитча» дея суйиб эркалади.

«Қизил Октябрь» колхозида Зулфия Назаровани кўпчилик танийди. Дарҳақиқат, ўн бир йилдан бери медпункт мудири бўлиб ишлаб келаётган Чиноз қишлоқ Советининг депутати ҳамшира З. Назарова фидокйилиги туфайли ҳурмат-эътибор қозонди.

Ҳ. ШЕРОВА.

* * *

ЯНГИЙЎЛ районидаги Свердлов номли қишлоқ Совети территориясидан келган Абдураҳмон ака Қодиров анча соғайиб қолган эди. У палатага кириб келган врач С. Ўтабоевни очиқ чеҳра билан қарши олди.

— Раҳмат, доктор, — деди ҳаяжон билан. — Билимингиз, тажрибангиз қудратини бир кўринг. Қўлингиз сира дард кўрмасин...

Врач хонадан чиқар экан, ўзича «икки юз йигирма саккизинчи» деб қўйди. Янгийўл шаҳар касалхонаси невропотологининг шифобахш қўли палажга йўлиққан шунча беморни дарддан фориғ этди.

А. ИНОҒОМОВ.

* * *

ШИФОКОР унинг руҳини ширинсуханлик билан кўтарди. «Ташвиш тортманг, синглим. Тузалиб кетасиз, албатта. Сизни даволаймиз» деди ишонч билан.

Лекин беморга шифо бериш осон бўлмади. Моҳир шифокор бор тажрибасини ишга солди. Ширин уйқунинг баҳридан кечди. Хуллас, беморни даволаш устида ўй билан тўлиб-тошди.

Дард чекина бошлади. Бемор чеҳрасида севинч аломатлари кўринди. У бош врач Ҳасан Абдуллаевга ўз миннатдорчилигини тўкиб-сочди.

Ҳасан ака Абдуллаев Ўрта Чирчиқ район поликлиникасининг бош врачи. У бошқа шифокорларни ҳам сидқидилдан меҳнат қилишга, беморларга меҳрибон бўлишга даъват этади.

А. ҚОДИРОВ.

* * *

ҚАНДАЙ бўларкин, —кўнглидан ўтказди Ойпошша опа.— Болалар врачи бўлсам, Одил акага ёрдам кўрсата олармиканман!..

У бироз иккиландию, рози бўлди. Бир неча дақиқа ўтар-ўтмас Ойпошша опа Одил аканинг уйида ҳозир бўлди.

Қон айланиш системасининг ўзгарганлиги сабабли беморнинг юраги тез-тез урарди. Вазиятни тушунган Ойпошша опа вақтни қўлдан бой бермай, биринчи медицина ёрдамини кўрсатди. У Одил акага укол қилиб керакли бўлган дори-дармонларни ичирди...

Бу орада «тез ёрдам» машинаси ҳам етиб келди. Ярим тунда ўзи бош бўлиб беморни 16-шаҳар клиник касалхонасига олиб борди.

Ойпошша Садриддинова Октябрь районидаги 16-болалар поликлиникасида врач-ревматолог бўлиб ишлаб келмоқда. Шундай бўлса ҳам унинг қўлида шифо топган катта ёшдагилар ҳам талайгина. Уни таниш-билишлари «доктор опамиз» деб ҳурматини ўрнига қўйишади.

А. ЙЎЛДОШЕВ.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

БАЙРАМ ОЛДИДАН

ГАВАНА, 16 июль. (ТАСС). Кубадаги Лас-Вильяс вилоятининг меҳнаткашлари Кубада 26 июль куни миллий қўзғалоннинг 22 йиллиги байрамига зўр меҳнат ғайрати ва шавқ-завқ билан тайёргарлик кўрмоқдалар. Вилоят аҳолиси учун бу сана яна шу жиҳатдан ҳам диққатга сазоворки, бу шонли воқеага бағишланган асосий тантаналар вилоятнинг маъмурий маркази бўлган Санта-Клара шаҳрида ўтказилади.

Вилоят қурувчилари биринчи ярим йиллик планни юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичлари билан туғалладилар. Улар ярим йиллик топшириқни 105 процент қилиб бажардилар. Улар қурган объектлар орасида саноат корхоналари, мактаблар, касалхоналар, уй-жой бинолари, тош йўллар, чорвачилик фермалари бор. Вилоятда 26 июль кунигача жами 40 та саноат корхонаси ва бошқа объектлар фойдаланишга топширилади.

Металлургия ва металл ишлаш саноати корхоналарининг ишчилари, инженерлари, техниклари меҳнат вахтасида турдилар. Лал-Вильямс вилоятидаги Санта-Клара, Сьенфуэгос ва бошқа шаҳарларнинг минг-минглаб аҳолиси ўтган якшанба куни оммавий ихтиёрий ишда иштирок этди. Улар қишлоқ меҳнатчиларига ёрдам бермоқ учун яқин-атрофдаги шакар қамишзорларга ва бошқа қишлоқ хўжалик экинзорларига чиқдилар.

ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДА

БАНЖУЛ. Гамбия республикасининг жамоатчилиги 17 июль куни СССР билан Гамбия ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилган куннинг ўн йиллик юбилейини нишонлади. Ҳозирги вақтда икки мамлакат бир-бирларига илмий-техника ходимлари, жамоатчилик, артистлар, спортчилар делегацияларини юбориб турибди, тематик виставкалар ташкил қилишмоқда. Гамбия ҳукуматининг илтимосига кўра совет мутахассислари Атлантиканинг соҳил бўйидаги сувларида балиқ запасларини тадқиқ қилишда республикага кўмаклашмоқда.

Гамбия республикаси президенти Дауда Жаваранинг шу йил март ойида СССРга қилган расмий дўстлик визити Совет—Гамбия муносабатларини ривожлантиришда янги босқич бўлди.

ДАККА. Бангладешда ўрмонзорларни кенгайтириш кампанияси тугади. Икки ҳафта ичида 1,5 миллион туп кўчат ўтқазилди. Кўчатлар асосан йўллар, дарёлар, ирригация каналлари бўйига ва сув омборларини ювиб кетишдан ва бузишдан сақлаш мақсадида шу сув омборларининг қирғоқларига ўтқазилди.

РАНГУН. Белгиланган планларга мувофиқ Бирма яқин йиллар ичида мамлакатнинг нефтга бўлган ички талаб-эҳтиёжларини ўзида ишлаб чиқарилган нефть билан қондира олади. Кончилик министри У Маунг Кха нефтчиларнинг яқинда бўлиб ўтган кенгашида шу ҳақда гапирди. Ҳозирги вақтда, деди у, мамлакатнинг турли районларида 14 та қидирув партияси ишга киришди. Бу қидирув партиялари бир йил мобайнида нефть кўп бўлган участкаларда ўнлаб кон-қудуқни пармалашлари лозим.

НАЙРОБИ. Кения шаҳар ва қишлоқлари аҳолисидан неча ўн минглаб киши янги мактаблар қуришда актив қатнашмоқда.

Кения ҳукумати давлат ва муниципал мактабларнинг бошланғич синфларида текин ўқишни жорий этилганлигини эълон қилганида аҳоли буни мисли кўрилмаган завқ-шавқ билан кутиб олди. Ўқувчилар сони бирданига икки ярим баравар кўпайди. Ўқувчиларнинг бундай ғоят кўпайиб кетганлиги мамлакат ҳукумати олдига янги проблемалар қўйди. Шу боисдан ҳам ҳозир бутун мамлакатда «Харамби» усулида, яъни ўз маблағлари ҳисобига ва аҳолининг иштироки билан мактаблар қуриш программаси амалга оширила бошланди. Давлат халқ қурилишларига материаллар жўнатиб, малакали инженер кадрлар ва ишчилар юборишга ёрдам бермоқда.

(ТАСС, 16 июль).

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

БОНН. Дюссельдорфнинг маъмурий суди шаҳар маъмурлари зиммасига Ғарбий Германия коммунистларининг «Унзере цайт» газетасининг шу йил сентябрда анъанавий байрамини ўтказиш учун Германия Компартияси ихтиёрига «Рейн-Визен» майдонини бериб қўйиш мажбуриятини юклаган эди. Суд шаҳар байрами ўтказишга қаршилик кўрсатиш ниятида бўлган шаҳар муниципалитетининг даъвосини рад этди.

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон тарихида биринчи марта мамлакат конституциясида ёзилган барча 14 расмий тилнинг катта луғатини олади. Бу луғатда ҳинд тили асосий тил бўлади. Луғат яқин йил ичида босмадан чиқади.

ПХЕНЬЯН. КХДР кемасозлари 20 минг тонна ҳажмли «Тэдонган» кемасини сувга туширдилар. Бу — халқ Кореясида қурилган шундай классдаги биринчи кемадир.

ЛУСАКА. 600 километр узунликдаги автомобиль йўли ишга туширилди. Бу йўл Замбиянинг саноат марказларини Мозамбикдаги Байра океан порти билан боғлади. Замбия энергетика, транспорт ва жамоат ишлари министри Сефелино Муленганинг айтишича, бу йўлда юк ташиш учун 25 тонна ва бундан ҳам кўпроқ юк кўтарадиган автомобиллардан фойдаланилади.

(ТАСС, 16 июль).

ДАДИЛ ҚАДАМ

ВАРШАВА, 17 июль. (ТАСС). Халқ Польшасининг меҳнаткашлари 1975 йилнинг биринчи олти ойида яхши ишладилар. Статистика маълумотлари ҳамда Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюроси томонидан биринчи ярим йилда ишлаб чиқариш планларининг бажарилиш якунларига берилган юксак баҳо Польша республикаси олға томон янги катта қадам қўйганлигини кўрсатиб турибди. Йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқаришнинг ривожланиш суръатлари юксак даражада бўлганлиги Польша экономикаси учун характерли белги бўлди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 1974 йилнинг шу давридагига нисбатан 11,4 процент кўпайди. Республика қўшимча равишда кўп минг тонналаб тошкўмир, мис руда, рух ва қўрғошин рудалари, пўлат, чўян ва прокат олди. Юзлаб саноат объектлари ишга туширилди, янги корхоналар қуриш жадал давом эттирилмоқда. Ўтган ярим йил ичида меҳнаткашларнинг пул даромадлари 14 процент кўпайди. Ўн минглаб ишчилар ва деҳқонлар янги квартираларга кўчиб ўтдилар. Янги мактаблар, маданият уйлари ва кинотеатрларнинг корпуслари қад кўтарди.

ЯПОНИЯ. Токнода рус ва совет рассомлари асарларининг кўргазмаси очилди. Кўргазмада И. Репин, Н. Айвазовский, И. Шишкин, шунингдек совет рассомларидан И. Бродский, А. Дейнеки, А. Герасимов, Ю. Пименов, Н. Ромадин, А. Пластов ва бошқаларнинг асарлари намойиш этилмоқда. Суратда: кўргазма томошабинлари рус ва совет рассомчилигига оид китобларни, репродукция ва открыткаларни сотиб олмоқдалар.

Е. Зацепина фотоси. (ТАСС).

Янги шеърлар

ЛЕНИН

Дарё бўйида:
Тумандай тарқалар дилдаги чигил,
Қайтадан яшарар сўлгин майса ҳам.
У дарё эди:
Нуридан мунаввар жамики кўнгил.
Нуридан мунаввар жамики олам.
Дарё дарёдир:
Қадами етган ер қолади яшнаб,
Мангудир ҳаётбахш қудрати билан.
Лекин бир куни:
Дарё бўйида яшаб...
Дарёга ўқ узди бедил ёсуман.
Титради дарё:
Бир лаҳза титради жамики олам,
Бир лаҳза титради жамики кўнгил...
Дарё дарёдир:
Сизда ҳам, менда ҳам яшайди ҳар дам,
Уйқу билмай ҳамон оқмоқдадир ул...

ТУПРОҚ ҲИДИ

Нозу-неъматларга кўмиб қўйилса ҳам
Нонсиз яшай олмас ҳеч қачон инсон.
Нони билан улуғ, тотли бу олам,
Шу қадар шириндир инсон учун нон!
Сувсиз бу дунёнинг ҳоли не кечар,
Ҳаёт деганинг ҳам сув билан сулув.
Сувсиз қолса инсон кўз ёшин ичар,
Шу қадар шириндир инсон учун сув!
Ҳаво оғуланган бўлса ҳам
бир пас
Инсон чидай олмас, қолур бедаво:
Бўғилиб ўлса ҳам олади нафас,
Шу қадар шириндир инсонга ҳаво!
Аммо ҳаммаси ҳам мен учун заҳар,
Ундан ҳам аччиқроқ туюлар эди:
Анқимаса нон,
сув,
ҳаводан агар
Халқим тери томган тупроқнинг ҳиди!..

Эргаш МУҲАМЕДОВ.

СЕНИ КЕЛАР ДЕБ...

Хабар келди. Қайтар эмишсан,
Сени қиш-ла кутмайин дея,
Гуллар териб тутайин дея,
Гулбаҳорни чорлаб эдим ман.
Уйқусини тарк этиб у ҳам
Келди хушбўй атрини тараб.
Енг шимариб, сўнгра у олам
Гардин ювди мен каби яйраб.
Уйларимдан олиб андоза,
Бор сепини ёйди Гулбаҳор.
Мажнунтолнинг шоҳига роса,
Маржон тақди қаторма-қатор.
Боғни безаб, дарахт деганнинг
Ҳарир рўмол ёпди бошига.
Сўнгра, қани меҳмон деганинг,
Дея сўраб келди қошимга.
Йўқ, дейишдан бўлиб хижолат,
Тер қуйилди бутун юзимдан.
Баҳор эса қилолмай тоқат,
Чақмоқ чақиб елди изимдан.
Уйга кирсам, чорлаб жаласин,
Тинмай дарчам черта бошлади.
Сенга деган гулу лоласин
Адрларга сочиб ташлади...
Букун боқсам, сепин қовжираб,
Кўз ўнгимдан йитибди баҳор.
Энди билсам мендан аразлаб
Ёз ёнига кетибди баҳор.
Балки мени алдоқчи атаб,
Қилмишимдан этган арзи ҳол.
Қара ахир оловин пуркаб,
Ёз юрагим этмоқда беҳол...
Кел, азизим, келгин эртароқ
Интизоринг қийноққа солмай.
Келишинг шарт эмасди, бироқ
Ёзимдан ҳам айрилиб қолмай!..

Турсуной СОДИҚОВА.

ОҚ ЙЎЛ ТИЛАР

Жўнар бўлдим қишлоқдан
йироқ,
Оқ йўл тилар меҳрибон онам:
— Меҳринг менинг дилимга
чироқ,
Қайда бўлсанг, омон бўл, болам,
Бир кўчадан ўтдим атайлаб,
Девор оша боқди гўзал қиз.
Шивирлади у оқ йўл тилаб:

— Вафодор бўл севгимга
ҳаргиз.
Оқ йўл тилар қадрдон қишлоқ,
Йўл бошига чиққан онимда:
— Бахтни кўзлаб интилган,
бироқ
Доғ туширма менинг номимга...

ҚЎПРИК

Ҳижрон билмас, ғамдан йироқ
Ошиқ мисол,
Кўприк сабаб; икки қирғоқ
Айлар висол.

Кўприкни бир сел-беҳаё
Бузиб кетди,
Икки дилни рақиб гўё
Узиб кетди...

Маъмур НОСИРОВ.

ҒЎЗАЛАРИМ

Ғўзаларим, ғўзаларим,
Сиз шеърларим, ғазалларим.
Фақат гуллар гўзал эмас,
Сиз ҳам менинг гўзалларим.
Баҳор каби дала-тузни,
Безасин деб экдим сизни.
Якунловчи йилда янги
Уфқларга тикдим кўзни,

Сиз ҳаётим, саодатим,
Лочин бўлсам, сиз қанотим.
Сиз туфайли эъзозланар
Бобо деҳқон — ўзбек отим.
Мендай камол топинг тезроқ,
Турфа гулдан тақинг байроқ.
Кузда чинни косалардан,
Қайнаб-тошсин момақаймоқ.

ДИЛКАШ.

Спорт

ФИНАЛДА «АРАРАТ» ВА «ЗАРЯ»

СССР кубоги учун мусобақа қизғин паллага кирди. Ўтган куни «Арарат» ва «Динамо» (Т) командалари финалга йўлланма олиш учун ўзаро мусобақалашдилар. Учрашув динамочиларнинг ҳужуми билан бошланди. Лекин вақт ўтиши билан майдон эгалари ташаббусни қўлга олиб, қарши ҳужумга ташландилар.

Учрашувнинг 47-минутида Петросян — Андреасян — Иштоян комбинациясини Маркаров муваффақиятли якунлади. Орадан 11 минут ўтгач, Погасян, 64-минутда эса Петросян ҳисобни 3:0 га етказдилар. Бунга меҳмонлар бир тўп билан жавоб бердилар. Ярим финал учрашувида ўз рақибини 3:1 ҳисобида мағлубиятга учратган «Арарат» финалга йўлланма олди.

Ворошиловград шаҳрида эса маҳаллий «Заря» ва ЦСКА командалари кубок учун ярим финал мусобақасида қатнашдилар. 90 минут давомида ҳар иккала томон дарвозани забт этиш учун кўп уринди ва ниҳоят ўзаро биттадан тўп киритишга муваффақ бўлдилар. Сўнг қўшимча вақт белгиланди. Учрашувнинг 110-минутида «Заря» ҳужумчиси Белоусов ўз командасини олдинга олиб чиқди. 2:1 ҳисобида ғолиб чиққан «Заря» энди 9 августда Москвада «Арарат» командаси билан финалда учрашади.

ИККИНЧИ ДАВРА БОШЛАНДИ

Олий лига командалари мамлакат чемпионатининг иккинчи давра мусобақалари Москвада бошланди. Лужникида «Спартак» ва «Локомотив» баҳсини минг-минглаб футбол ишқибозлари зўр қизиқиш билан кузатдилар. Спартакчилар бу гал қизиқарли ўйин кўрсатиб рақиб дарвозасига 4 та тўп киритдилар. Лекин шундан кейин улар хотиржамликка берилдилар. Бундан фойдаланган «Локомотив» ҳужумчилари «Спартак» дарвозасини икки марта ишғол қилдилар.

1975 ЙИЛ — ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР ЙИЛИ

ОНА МАДҲИ

Лобар қизларим, деб
таянаркан эл,
Букилмас таянчдир мағрур
қаддимиз
Сочни чамбар қилиб,
маҳкам боғлаб бел,
Элга хизмат қилмоқ қатъий
аҳдимиз

Атоқли шоира Зулфия эл хизматини садоқат билан бажараётган, ақл-заковат билан илм чўққиларини эгаллаётган лобар хотин-қизларимиз, азиз онахонларимизни ана шундай таърифлаган эди. Халқ ишончи, ҳурматини қозонган, доимо улар эъзозида бўлган аёлларимизнинг ишдаги ғайрат-жасорати беқиёс. Бугун улар дастурхон тўрида, эл кафтида, ардоғида.

Ленин номли колхознинг марказий дала шийпони районнинг ҳурматли хотин-қизлари билан гавжумлашди. Даврада кўксини орден ва медаллар безаган колхозчи аёллар, ҳурматли раисалар, олима, ўқитувчи ва механизаторлар ўтиришибди. Халқаро хотин-қизлар йилига бағишланган район илғорларининг учрашувига фронт ва фронт орқаси жангларида жасорат кўрсатган онахон ва опахонлар ҳам келишган.

— Хотин-қизларимиз бахтиёр, ҳур ва озод замонда яшамоқда, — деб ҳикоя қилади район партия комитетининг секретари Дилором Шарипова. — Улар бахт ва иқболларини меҳнат билан топмоқдалар. Районимизда актив аёллар меҳнат қаҳрамонлари кўп. Уларнинг амалга ошираётган муваффақиятлари ҳақида ҳар қанча фахр ва ифтихор билан гапириш мумкин.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозининг моҳир сут соғувчиси Мунаввар Исоқованинг номи бутун Иттифоқда маълум. У чорвачиликни ривожлантириш йўлида ажойиб ташаббуслар билан чиққан, ҳар бош сигирдан сут соғиб олишда рекорд натижага эришган меҳнаткаш аёллардан бири. Мунаввар ҳам Совет замонида аёлларнинг бахти ҳақида тўлқинланиб гапиради.

— Мен ўзбек аёллари ичидан чиққан қалдирғоч олималардан бириман, —дейди қишлоқ хўжалиги институтининг кафедра мудири, профессор Зарифа опа Сайидносирова. — Улуғ Октябрь революцияси ўзбек аёлларига озодлик ва бахт берди. Инқилобдан кейин ўз ҳуқуқини таниб, эркаклар қаторида илм зиёсидан аёлларимиз ҳам баҳраманд бўлдилар. Ҳозирги кунда юзлаб, минглаб хотин-қизлар илм ва маданият даргоҳларида ишламоқда.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати «Қизил Ўзбекистон» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Меҳриниссо Убайдуллаева ҳам ўз бахтини меҳнатдан топган аёллардан. У колхоз хўжалигини юксалтириш йўлида узоқ йиллар тинимсиз меҳнат қилиб келди. Ақл ва идрок билан иш юритиб меҳнатда донг таратди. Опа уруш йилларида фронт орқасида ажойиб ташаббус кўрсатиб меҳнат қилди. Ҳозирги кунда ўнлаб хотин-қизларимиз ҳурматли опанинг йўлидан бориб далаларда меҳнат намуналарини кўрсатмоқдалар.

Дала шийпонидаги қизғин суҳбат дилрабо соз оҳангларига уланиб кетди. Аёлларимизни санъаткорлар янгроқ куй ва қўшиқлар билан муборакбод этдилар.

А. ШАРАФИЕВА,
Орджоникидзе райони.

Суратда: учрашув қатнашчиларидан бир группаси.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

АКУЛАЛАР ҲАЛҚАСИДА

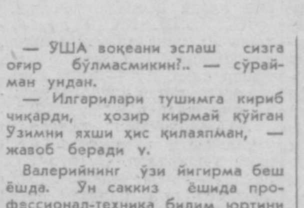

— ЎША воқеани эслаш сизга оғир бўлмасмикин?.. — сўрайман ундан.

— Илгарилари тушимга кириб чиқарди, ҳозир кирмай қўйган Ўзимни яхши ҳис қилаяпман, — жавоб беради у.

Валерийнинг ўзи йигирма беш ёшда. Ўн саккиз ёшида профессионал-техника билим юртини тугатиб, кема мотористи ихтисослигини эгаллаган. Океанда сузувчи савдо кемалари кўп ойлар давомида рейсда бўлганлигидан у ўша вақтдан бери Одессада кам бўлган. Сўнгги радиограммасини у «Капитан Вислобоков» теплоходидан жўнатган эди. Валерий кема Африкани айланиб ўтиб, Ҳинд океанига киргани ва Хайфон порти томон сузиб бораётганини хабар қилган эди.

Ҳудди шу ерда, энг яқин қирғоқ Шри Ланкадан 6000 миля (1000 километрга яқин) нарида, океан тўлқини Валерийни кема борти ёнига улоқтириб юборди ва у акулалар орасида қолди. Воқеа мана бундай бўлган эди:

— Хайфонда керак бўлиши мумкин бўлган қайиқнинг совутиш системасини алмаштира ётган эдим. Бўрон туриб, кемамиз қаттиқ чайқалди. Мен бошим билан трапга урилдим. Доктор қандайдир таблеткалар бериб, каютага киришни буюрди. Мен ечинмай кириб ўринга ётдим. Эрталабгача ухлаб қолибман. Турсам бўйнимни буролмайман, бошим ёрилиб кетаётганга ўхшайди, оёқларим мадорсизланиб қолган. Палубага чиқиб, соф ҳаводан нафас олмоқчи бўлдим. Тўлқин аввалгидан ҳам баланд кўтариларди. Тутқични ушлаб турардим. Эсимда, болалар физзарядка билан шуғулланиша ётганди. Улар нонуштага бораётиб, мени ҳам чақиришгани эсимда. Менинг эса нонуштага ҳозирча ҳушим йўқрок эди. Палубада бўлган воқеалардан фақат шуларни эслаб қололганман.

Билмайман, орадан қанча вақт ўтди, аммо бирдан устимда қандайдир оғир бир нарсани сезаман, атрофим эса зимзиё зулмат, нимадир мени букаётгандек, ён-веримда нимадир гулдираётгандек бўлади. Бирдан миямга шундай фикр келди: мен сув устидаман, тагин ёнгинамда — кема винтининг қанотлари. Омадим бор экан, мени шу қанотлар ўзи томон буриб, ичкари тортмади, тилка-пора қилмади, балки сув юзасига итариб чиқарди.

Олдинда кемамизнинг каттакон юмалоқ девор сирти чайқалади Мен жон ҳолатда қўлларимни ёзиб суза бошлайман, аммо менинг қувватим қудратли двигатель қуввати олдида ҳечнарса! Кема узоқлашиб бормоқда. Мен бақираман, бироқ тўлқинлар шовқинида овозим эшитилармиди!

Сувда узоқ сузиб боролмасам керак, деган фикрдан чўчиб кетдим. Мен денгизчи бўлсам ҳам сузишни хуш кўрмайман, ҳатто пляжда ҳам беш-ўн минут чўмиламан, холос. Болалигим Запорожьеда ўтган. Бир кун Дон дарёсида чўмила туриб, оёғим томир тортишиб, чўкиб кетишимга оз қолган. Аммо океанда сув жуда иссиқ, кеча ўлчашганида 27 градус эди, демак, томир тортишмайди, деб ўзимни юпатдим. Руҳим енгиллашгандай бўлди. Қўйлак ва шимимни ечиб ташладим. Яна анча енгиллашдим.

Мени шу нарса яна ҳам хотиржам қилдики, ўртоқларим ёрдамга келишларига астойдил ишонардим. Улар мендан узоқлашиб боришяпти, аммо йўқлигимни сезиб қолсалар, албатта орқага қайтишади. Кемадан сувга тушиб кетган одамни денгизчилар қидирмай қолишмайди. Ҳатто қутқаришга ҳеч бир умид қолмаган тақдирда ҳам улар излашади. Бу — ҳам расмий қонун, ҳам ахлоқ қонуни.

Беш минутдан сўнг оёғимга бир нарса қаттиқ зарба билан урилганини сездим. Гўё оёқларимни биров эгов билан тилиб ўтгандай бўлди. Бирон бир тахта эмасмикан? Одатда кема йўлларида шунақа тахталар учраб туради. Аммо яна бир яна ҳам қаттиқроқ зарбага дуч келдим. Бир айланиб тўнтарилиб тушдим. Кўзимни очиб, чўчқанинг тумшуғига ўхшаш бир нарсани кўрдим. У дарҳол четга ўтиб кетди ва мен унинг қурғошин-кулранг тусдаги гавдасини кўриб қолдим.

Унинг акула эканини дарров фаҳмлай олмадим. Фаҳмлаб олганимда эса улар кўпайиб қолган эди. Ҳар бирининг бўйи тахминан уч-беш метр келарди. Мен ҳолсизланиб қолдим. Акулалар ҳужум қилишини кутардим. Негадир зарбани орқа томондан кутардим, улар дастлаб оёқларимдан бошлашса керак, деб ўйлардим. Улар бўлса атрофимда сузиб, торпедога ўхшаб ҳаракат қилишарди. Мен чалқанчасига айланиб сузиб борардим. Оёқларимни акулаларнинг тиши ёки зарбасидан олиб қочиш учун Миямга бир шундай фикр ҳам келди: оғзимга сув олиб абадий сувга ғарқ бўлиш маъқул эмасмикан? Акулалар мени тилка-пора қилиб юборгандан кўра шундай ўлиш афзал эмасмикан?.. Йўқ, йўқ, мен яшашим керак, яшайман ҳам!

Ҳушимдан кетиб қолаёзган дақиқаларда айниқса оғир ҳис-туйғулар мени қамраб оларди. Аммо, акулалар негадир ҳужум қилишга шошилишмасди. Мен ҳам аста-секин ўзимга кела бошладим. Мен оёқ-қўлларимни йиғиб олдим, улар бўлса, мендан беш-олти метр нарида айланиб сузиб боришарди. Улар гоҳ бемалол, бепарво, эринибгина сузишар, гоҳо олдинга интилиб, тез ҳаракат қилишарди. Аммо бу сузиш яна қанча давом қилиши мумкин? Нима бўлса, бўлди, қўрқмасдан олдинга сузиб бораверишим керак! Акулалар менга тегишмаяпти, аммо улар ҳалқаси узилгани йўқ. Мен неча метр олдинга сузиб борган бўлсам, улар ҳам шунча метр, аммо кенгроқ доира ясаб сузиб боришди. Мен ўзимча уларни сўкар, эркалар, уларга буйруқ берар, ҳатто дўқ қилиб, шафқат қилишларини сўрардим, бироқ энди бир жойда турмай, сузиб борардим. Акулалардан қутилиб кетолмаслигимни яхши тушунардим, шунинг учун ҳам кема қайтиб келгунигача куч тўплаб туришим лозим эди. Кема уфқнинг нарёғига ўтиб кетган бўлса ҳам у қайтиб келишига шубҳа қилмасдим. Фақат йўлдан четга чиқмай сузиш керак, яъни қуёшга қараб мўлжал олиш керак, — кемамиз худди шу томон кетиб борарди. Тўлқин юзимга уриб турарди, мен акулалар ҳақида ўйламасликка уриниб, кўпроқ тўлқинни енгиб ўтишга ҳаракат қилиб борардим.

Валерий сувга тушиб, кемадан ғойиб бўлганидан сўнг орадан икки соат ўтгач, соат 8 у 40 минутда, «Капитан Вислобоков» кемасининг бортидан хавф-хатар сигнали ҳамда ёрдам бериш ҳақида даъват сигнали юборилди. Теплоход дарҳол орқага қайта бошлади. Турли мамлакатларнинг байроқлари остида сузиб бораётган яна 13 та кема ҳам акулалар ҳалқаси одамни қуршаб олиб, уни қўйиб юбормаётган жойга интилишарди. Шри Ланкадан эса самолётлар кўтарилишганди.

Валерийни қандай топишди? Редакция кема капитани С. Верховецкийга радиограмма юбориб, бу воқеанинг айрим тафсилотларини хабар қилишларини сўради. Тезда шундай жавоб келди: «Радио орқали ёзишма алоқа ўтолмай қолганлиги сабабли кийинлашди. Агар шошилинч бўлмаса, менинг хатимни кутиб туринг» Верховецкий кўп ойлар давомида денгизда юборилган хат ҳали бери келмаслигига ишонардим. Аммо орадан бир неча кундан кейин бирдан хат келди. У капитан хотинига илгари ёзган хатнинг ўзи бўлиб, хотини шу хатни редакциямизга юборган экан. Бу хат шу жиҳатдан ҳам қизиқарлики, у воқеа содир бўлган кунда ёзилган:

«Бугун соат 8 у 40 минутда менга экипаж аъзоларидан бири кемада йўқлигини хабар қилишди. Тўрт томон — океан, бўрон, акулалар. У кема бортининг нарёғида, океанда эканини ўйлаганимда ана шулар дарров хаёлимга келди.

Орқага қайтганимиздан сўнг икки соат ўтгач, биз уни кўриб қолдик. Шундай бир муаммо туғилди: бўрон ва шамолнинг акс садоси бўлган тўлқинлар тиккасига кўтарилаётганида қайиқни сувга тушириш мушкул. Қайиқни сувга туширишга уриниб кўрганимиз заҳотиёқ дабдала бўлиб кетади. Бир одамни қутқарамиз, деб бир одамдан ажралиб қолишимиз мумкин. Шунинг учун кеманинг ўзи билан ёндошишга ҳаракат қилдик. Ишимиз ўнгидан келди. Денгизчини кема бортига кўтариб олаётганимизда унинг атрофида акулалар уёқдан буёққа изғиб юрарди. Бу ҳодиса фожиали тугаши мумкин эди. Бахти бор экан, қутқариб қолинди. У ўзига келган заҳоти айтган биринчи сўзлари шундай бўлди:

— Капитанга айтинг, ҳаммаси жойида!

Бу сўзлар мен учун энг яхши мукофот эканлигини унинг ўзи ҳам билмаган бўлса керак. Инсон тирик қолди — бу жуда катта қувонч. Энг асосийси ҳам шу».

Валерий Косяк тўрт соат давомида акулалар қуршовида сузиб борди. У кемага олиб чиқилиб, «капитанга айтинг, ҳамма иш жойида» деб айтганидан сўнг узоқ вақт беҳуш ётди. Энди врач, бутун команда унинг ҳаёти учун кураш бошлади. Унга қон қуйишди. Бир неча кундан сўнг у ўзини яхши ҳис қила бошлади. Капитандан кемада қолдиришларини сўради. Аммо, яқиндаги портда турган врачнинг талабига мувофиқ, Валерийни даволаниш ва дам олиш учун Ватанига жўнатишди.

Мен у билан учрашганимда Валерий Совет Украинасининг 50 йиллиги номли кема ремонти заводида слесарь бўлиб ишларди. Ишлари жойида эди. Аммо мен ундан денгиз билан бутунлай хайрлашдими, йўқми — буни сўрашга тилим бормади.

ЖАК-ИВ КУСТО ШАРҲЛАЙДИ

ПАРИЖ [«Известия»нинг ўз мухбири Л. Володин телеграф орқали хабар беради]. Машҳур океан тадқиқотчиси билан Парижда учрашиш жуда қийин. У узоқ сафарлардан уйига қайтганида атиги бир неча кунгина Парижда бўлади ва уни худди шу қисқа муддат ичида учратиш мумкин.

Мен унга совет денгизчиси бошидан кечирган воқеалар ҳақида қисқача гапириб бердим. Кусто бироз ўйланиб туриб, шундай деди:

— Бу жуда камдан-кам учрайдиган ҳодиса. Одамлар акулалар орасида бир-икки соат сузиб боришганини эшитганман. Аммо тўрт соат — бундай воқеани энди эшитиб турибман. Одатда акулалар ўз қурбонлари атрофида узоқ вақт айланиб, сузиб юришади, унга яқинлашиб, искашади, уни гўё текшираётгандай бўлишади. Гап шундаки, акулалар китлар ва дельфинлар подаси орқасидан сузиб, заиф, касал кит ва дельфинларни ушлашга одатланишган. Улар қачон «қопқон»га тушиб қолишларини ҳам яхши билишади. Негаки, эркак дельфинлар ёки китлар ўзларининг касал йўлдошларини ташлаб кетишмайди. Шунда акулаларга қийин бўлади. Икки-уч дельфин акулани шундай вақтда бемалол даф қилиши мумкин.

Шунинг учун ҳам улар одамга ҳужум қилишга шошилмайди. Аммо улар қанчагача индамай боришади, — буни билиш қийин. Бундай вақтда ҳамма гап одамнинг ўзида қолган. Агар у ўзини хотиржам тутса, бир маромда сузиб борса, қатъий, ҳужумкор ҳаракатлар қилмаса, ваҳимага тушмаса, акулалар узоқ вақт унга ҳужум қилишга ботинолмайди. Аммо ҳар бир қатъий ҳаракат қилган одамни улар касал, деб билишади. Сиз ҳикоя қилган денгизчи йигит катта матонат ва мардлик кўрсатган. Худди шу нарса уни ўлимдан қутқариб қолган. Акулалар одатда хавфли, аммо эҳтиёткор бўлишади. Улар денгизчининг дадиллигини сезиб, унга биринчи бўлиб ҳужум қилишга шошилишмаган. Денгизчига менинг саломимни етказинг. У яккама-якка олишувдан ғолиб бўлиб чиқибди.

* * *

11 ИЮЛЬ куни мен Одессага телефон қилиб, Париждан ҳозиргина олган Кустонинг табригини етказиш учун Валерийга телефон қилдим. У миннатдорчилик билдирди. «Ишларинг қалай!» деб берган саволимга у:

— Яқинда денгизчилар билим юртига имтиҳон топширдим. Мени қабул қилишди, — деб жавоб қилди.

В. ЗАХАРЬКО,
«Известия»нинг махсус мухбири.

Реклама ва эълонлар

АНГРЕН ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТИ
жисмоний тарбия ўқитувчиси
ихтисоси бўйича
1975—76 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юртига 8-синф ҳажмида маълумоти бўлган ўқувчилар қабул қилинади.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги кириш имтиҳонларини топширадилар: 8-синф ҳажмида маълумотлилар математика (оғзаки), **рус тили** (диктант); **10-синф ҳажмида маълумотлилар — СССР тарихи, адабиёт** (иншо).

Бундан ташқари танланган ихтисос бўйича ҳам имтиҳон топширилади.

МАШҒУЛОТЛАР РУС ВА ЎЗБЕК ТИЛИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.
Ҳужжатлар — 31 июлгача қабул қилинади.
ИМТИҲОНЛАР 1 АВГУСТДАН 20 АВГУСТГАЧА ЎТКАЗИЛАДИ.

Кундузги бўлимга кирувчилардан камида 2 йил амалий стажга эга бўлганлар корхона маъмурияти томонидан тасдиқланган меҳнат дафтарчасидан кўчирма топширадилар.

Шаҳар атрофидан келган ўқувчиларга имкони борича ётоқхона берилади.

Билим юрти адреси: Ангрен шаҳри, Димитров кўчаси, 17-уй. Телефонлар: 55-33, 40-78.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00— МОСКВА. 17.30— ТОШКЕНТ. 17.35 — Жонажон ўлкам. 18.05 — Мультфильм. 18.15 — Концерт. 18.45 — **«Ахборот»**. 19.00 — Сенинг замондошинг. 19.30 — Ўзбекистон халқ шоири Чархийнинг адабий портрети. 20.20 — **«Ахборот»**. 20.40 — **Пахта ва сув.** 21.00 Концерт. 21.40—МОСКВА. 22.40— Концерт. 23.15 — **Орбитада матбуот конференцияси.** 24.00 — **«Вақт»**. 00.30 — Артлото. 01.35— СССР халқлари спартакиадаси. 02.30 — **Ерда кўришгунча** (орбитадан репортаж). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 16.35 — ТОШКЕНТ. 17.35 — МОСКВА. 17.40 — Ҳужжатли фильмлар. 18.25 — Сўз — олимларга. 18.40 — Рус тили. 19.25 — Концерт. 20.05 — Телефильм. 21.00— Янгиликлар. 21.15 —Мультфильм. 21.25 — Концерт. 21.40 — ТОШКЕНТ. 22.00— Ишга тушириладиган объектлар йўкламаси. 22.30 — **Муқаддима** (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 20.00 —ТОШКЕНТ. 20.05 — Кинофильм. 20.25 — Беш йиллик маршрутлари бўйлаб. 20.50 — Тошкент янгиликлари. 21.20 — Ҳужжатли фильмлар экрани. 21.50 — Телефильм.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Мукофот — «МОСКВА», «НУКУС», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Маккеннининг олтинлари — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Сенинг, шошмай тур! (8 қисм) — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Қувиш — 12.00, 15.00, 18.00, 21.00). **Ғалати қиз** (11.00, 14.00, 17.00, 20.00). — «ҚОЗОҒИСТОН».

Туҳмат қурбони — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Садоқат — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Иван Васильевич касбини ўзгартиради—«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Италияликларнинг Россиядаги афсонавий саргузаштлари— «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Кумуш кўл хазинаси — «ФЕСТИВАЛЬ». (21.00, 22.30).

Шахсий масалалар бўйича қабул — «ХИВА».

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и облисполкома

БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, №26. ТЕЛЕФОНЛАР коммутатор — 330249 дан 330258 гача Эълонлар — 338142.

Р—01610. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64634. Р—3419.